Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 223 (17346) | 1986 оной сентябриин 27, суббото | Сэн 3 мүн.

ЭРХИМ ТАРЯАГАА — ЭХЭ ОРОНДОО

РЕСПУБЛИКЫН РАЙОНУУДАЙ ГҮРЭНДЭ ТАРЯА ТУШААХА ДААБАРИИН ДҮҮРГЭЛТЭ ТУХАЙ

сентябриин 23-най

М Э Д Э Э Н

Районууд	Даабаринь бүхыдөө (тонноор)	Даабаринь дүүргэлтэ (тоннор)
Мухар-Шэбэрэй	19000	10850
Бэшүүрэй	14000	10932
Зэдын	14000	9069
Хяагтын	8000	6514
Сэлэнгын	5000	5100
Түнхэнэй	4500	2087
Баргажанай	4000	2574
Кабанскын	2000	2000
Хэжэнгын	2000	1724
Хурамхаанай	2000	1902
Загарайн	1500	873
Тарбагатайн	1500	1218
Хоринын	1000	1135
Ивалгын	1000	985
Прибайкалиин	500	374
Республика	80000	57337

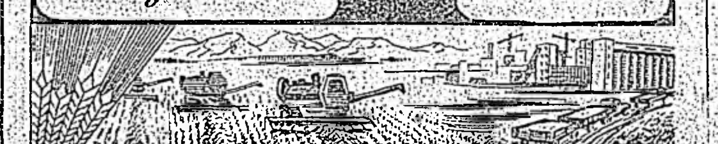

Республикын колхоз, совхозууд һүүлэй мэдээгээр гүрэндэ 57,3 мянган тонно орооһо таряа тушаажа, нэмэлтэ даабарияа 71,7 процент бэелүүлбэ. Нэмэлтэ даабариин дүүрэтэр үшөө 22,6 мянган тонно орооһон гүрэндэ худалдагдаха байна.

Мүнөөдэрэй байдалаар Сэлэнгын районой таряашад бүхыдөө 5100 тонно орооһо тушаажа, нэмэлтэ даабарияа 102 процент дүүргэбэ.

Гэхэтэй хамта Мухар-Шэбэрэй районойхид нэмэлтэ даабарияа бэелүүлхэ үшөөл үды байһаар. Эдэнэр 19.000 тонно таряа худалдаха даабаритай һаа, харин мүнөө 10,8 мянган тонно орооһо худалдаба. Бэшүүрэй, Зэдын, Хяагтын районууд таряа тушаалгаяа ехэл унжагайруулан хай.

Хэжэнгын, Прибайкалиин, Баргажанай, Тарбагатайн районууд нэмэлтэ даабарияа нэрэтэй солотойгоор бэелүүлхын тула эдэ үдэрнүүдтэ үсэд шангаар хүдэлхэ болоно.

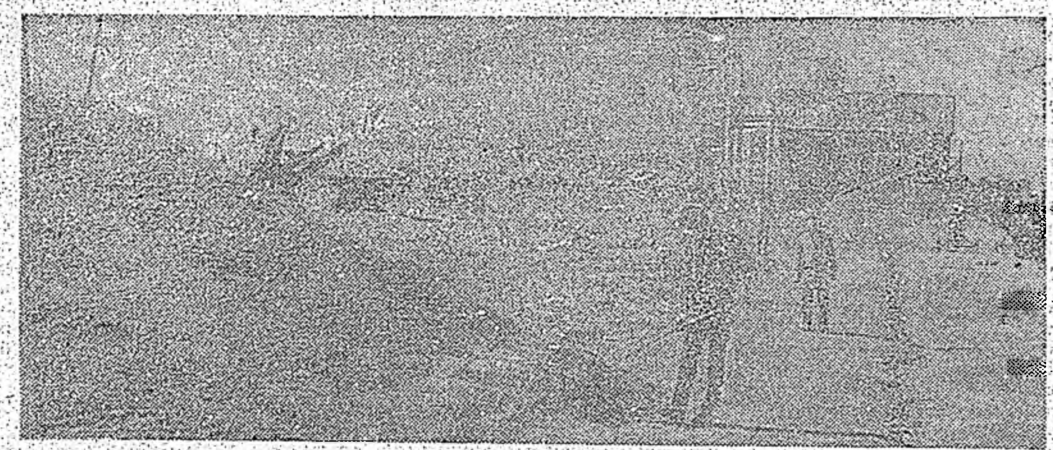

Ажалай Улаан Тугай орденто «Сибиряк» колхозой таряалангай газар район соогоо эгээл ехэ юм. Механизаторнууд сентябриин 23-да таряагаа хуряажа дүүргээ. Эндэ бүхыдөө 4260 гектарай таряан хуряагдажа, хамта 80.700 центнер орооһон сохигдоо. Таряалан дээрэнь 32 комбайн хүдэлһэн байна. Талын «онгосонуудта» 7 звенонууд хүдэлжэ гараа юм. Нэгэ звенодо 3—4 комбайнер тоолсгдоно. Звенонуудые Т. Москвитин, А. Муравский, В. Козлов, А. Демин, Н. Демин, В. Шенхоров, Д. Усольцев гэгшэд хүтэлбэрилөө. Тэдэнэр колхоз соогоо мэдээжэ болоһон түрүү механизаторнууд юм.

— Бүхы механизаторнууд ажалаа һайн мэдэхэ, урагшаа һанаатай. Звенонуудай дунда КПСС-эй гэшүүн, Буряадай АССР-эй габьяата механизатор Виктор Шенхоровые магтаагүйдэ аргагүй. Тус звено 16 мянган центнер таряа сохижо, онсо шалгараа. Звеногой гэшүүд Сергей Натяжко, Филипп Шелехов, Анатолий Васильев гэгшэд болоно. Мүнөө 8000 центнер орооһо гүрэндэ худалдаад байнабди, таряа тушаалга үргэлжэлүүлэгдэһээр. Гектарай 19 центнер ургаса абтаа. Бидэ мүнөө хартаабхаяа малтажа баһал дүүргээбди. 200 гектар дээрэ хартаабха абтажа, гүрэндэ 93 тонно хартаабха тушааха даабарияа дүүргээбди. Үнинэй хартаабхашан А. И. Сороковиков гектарай 170 центнер ургаса абаа,— гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Юрий Павлович Седов хөөрөө һэн.

Колхозой түбэй тог дээрэ 70 мянган центнер шэниисэ, обёос, горох, хара таряан асарагдаад, сэбэрлэгдэжэ, хатаагдана. Эндэ таряа сэбэрлэлгэ хоёр халаанда эмхидхэгдэнэ. Үдэрынь 10 ажалшад, Зүүн-Сибириин соёлой институдай 35 студентнэр, харин үдэшын 17 сагһаа һүниин час болотор колхозой хүдэлмэрилэгшэд, мүн гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, ажахын мэргэжэлтэд хүдэлдэгзэнтэй. Тоогые даагша Иннокентий Николаевич Бобков хүдэлмэреэ ашатай туһатайгаар ябуулна.

Поли дээрэһээ таряа зөөлгэдэ хабаадалсаһан автомашинын 1-дэхи классай жолоошон Владимир Костюков, 2-дохи классай жолоошон Алексей Истомин болон бусад онсо шалгараа, үдэрэйнгөө даабари холо үлүүлэн дүүргэдэг.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Колхозой тоог дээрэ. 2. Түрүү звеногой гэшүүд (баруун гарһаа) — звеное даагша В. Шенхоров, А. Васильев, штурвальщик С. Смыков, С. Натяжко, штурвальщик В. Бобков, комбайнер Ф. Шелехов. 3. Түрүү жолоошон ВЛКСМ-эй гэшүүн Алексей Истомин.

С. БАЛДУЕВАЙ фототекст.

Түнхэнэй район.

СЕМИНАР-ЗУБЛӨӨН

Республикын арадай хиналтын районуудай болон городуудай арадай хиналтын комитедүүдэй түрүүлэгшэдэй, [illegible] болон постнуудай хүтэлбэрилэгшэдэй семинар-зублөөн Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо болобо.

Республикын арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшэ И. М. Пытин сугларалгадай урда «Арадай хиналтын [illegible] дүнгүүд, КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые [illegible]» гэһэн илтгэл хэбэ.

Арадай депутадуудай Сэлэнгын районно Соведэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ М. Д. Ангархаев, КПСС-эй Гусиноозёрско горкомой хоёрдохи секретарь В. П. Бартуков үгэ хэлэхэдээ, [illegible] тухай хэлэбэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой парткомой секретарь Г. Г. Цыренов, колхозой түрүүлэгшэ З. Д. Очиров гэгшэд [illegible].

Тэрэшэлэн тус колхозой арадай хиналтын бүлэгэй түрүүлэгшэ Н. Г. Ваткин [illegible] сугларалгашадта дэлгэрэнгыгээр хөөрэн үгэбэ.

Семинар-зублөөндэ хабаадагшад Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Ягодный һууринай [illegible] арадай хиналтын постын хүдэлмэритэй танилсаба.

С. ОЧИРОВ.

ХАДЫН ХАРГЫГААР ХОЛЫН ЗАЙДА БУРЯАД ОРОНДО ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ

АСАРИ АШААН ЗӨӨГДЭБЭ

Хүрэхэ гэжэ зориходо, үнэндөө холын Захаамин нютаг аяншадые зайн галаар зан угтадаг. Закаменск хото, эндэхи ажалшадай һууринууд, хүдөө тосхонууд дүүһэн электрижүүлэгдэнхэй. Гэбэшье районой предприятинуудай, тэрэ тоодо Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай, мүн совхозуудай [illegible].

[illegible]

Сэлэндүүмэ—Тори—Закаменск [illegible] шадамар хүсэнэй ТДТМ-4000 КВА түхэлэй хоёр трансформатор асарба. [illegible]

[illegible] 250 түхэлэй бульдозер нэгэдэжэ, трансформаторнуудые шэрэжэ, урагшаа удаахананаар дабшаһан байна. Комбинадай инженернүүд В. Михайлов, В. Преловский, мүн Зэдын болон Захааминай районуудай гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэд харгын аюулгүй байдалые хангаа.

Иимэ хүндэ шэгнүүртэй, ута хэмжээнэй түхеэрэлгэ, хада уулата харгынуудаар түрүүшынхеэ абаашагдаба. Уридшалан тоолоһоной ёһоор, нэгэ трансформатор зөөлгэдэ 10 үдэр гараха байһан юм. Ажал хэрэгээ бодомжотойгоор эмхидхэһэн мэргэжэлтэд, ашаа зөөгшэд хоёр түхеэрэлгэ табан үдэр соо асарба. Һайн бэлэдхэлтэй, шадамар бэрхэ мэргэжэлтэд байхаһаа гадна 9 мянган түхэригэй эд зөөри алмаһан байна.

Сэлэндүүмэ—Тори—Закаменск гэжэ электрын элшэ хүсэнэй хоёрдохи утаһа ойрын жэлдэ татангүй ажаллаха арга олгохо хоёр трансформатор зөөжэ асарагшад урмашуулагдаба. Зэдын комбинадай директор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат М. И. Семенов хүндэ хүшэр рейсдэ онсо шалгарагшадта предприятиин Хүндэлэлэй грамотануудые, үнэтэ бэлэгүүдые барюулаа. Ашаа зөөлгэдэ хабаадалсаһан хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд бүгэдеэрээ мүнгэн шанда хүртэбэ.

Ш. БАКШЕЕВ.

КПСС-эй Кабанскын райкомой нэгэдэхи секретарь Виктор Иванович [illegible] Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиум Хүндэлэлэй грамотаар шагнаба.

• • •

Республикын хэлхээ холбоо хүгжөөхэ, нарижуулха [illegible] габьяатай байһанайнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар хэлхээ холбооной Кабанскын районно узелэй начальник Вера Матвеевна Степановада Буряадай АССР-эй хэлхээ холбооной габьяата хүдэлмэрилэгшэ гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдобо.

МОСКВАДА ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Политическэ дура зориг ба хүсэл гаргабал, уласхоорондын орёо хүшэр байдалдашье аюулгүй байдалай асуудалаар хэлсээ түйлажа болохо. Европодо этигэл найдал, аюулгүй байдал бэхижүүлхэ ба буу зэбсэг хуряаха хэмжээнүүдэй талаар Стокгольмдо болоһон конференци энэ арсашагүй үнэн бодото байдалые батадхаба.

Конференциин дүнгүүдээр М. С. Горбачев мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Энээнтэй дашарамдуулан, сентябриин 25-да СССР-эй МИД-эй хэблэлэй түбтэ совет болон гадаадын журналистнууд сугларһан байна. Стокгольмын конференци дээрэ СССР-эй делегациие толгойлһон онсо даалгабаринуудай талаар элшэн сайд О. А. Гриневский пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэбэ.

М. С. Горбачевой мэдүүлгэ соо тус конференцидэ болон тэрээн дээрэ түйлагдаһан хэлсээнүүдтэ сэгнэлтэ үгтэһэн байгаа гээд тэрэ онсолон за[…] Европын 33 гүрэн, мүн тэ[…] шэлэн США болон Кана[…] Стокгольмын документдэ […] табиһан байна. Хүн түрэлтэ[…] тохёолдоһон дайнай аюул[…] усадхалгада эсэсэй эсэстэ х[…] гэхэ ёһотой уласхоорондо[…] хэрэгүүдтэ шэнэ хандаса, ш[…] нээр бодомжололго харагд[…]на. Энэ хадаа КПСС-эй ЦК-га Генеральна секретариин ян[…]вариин 15-най Мэдүүлгэ соо Советскэ Союзай найруулһан эб найрамдалай, буу зэбсэг хуряалгын бэ аюулгүй байдалай ехэ хэмжээнэй программаар хэгдэһэн түрүүшын хэлсээн болоно. Стокгольмын документ болбол Европодохи сэрэгэй аюулые бага болгохо зэргэтэй политическэ болон сэрэгэй бүлэг хэмжээ ябуулганууд болоно.

Журналистнуудай асуудалнуудта харюунууд үгтэһэн байна.

(ТАСС).

СССР-эй ОБОРОНЫН МИНИСТРЭЙ ПРИКАЗ

№ 206

Москва хото — 1986 оной сентябриин 27.

АЛБА ХЭХЭ БОЛЗОРОО ДҮҮРГЭҺЭН СЭРЭГЭЙ АЛБАТАДЫЕ 1986 ОНОЙ ОКТЯБРЬ — ДЕКАБРЬ ҺАРАНУУДТА СССР-эй ЗЭБСЭГТЭ ХҮСЭНҮҮДҺЭЭ ЗАПАСТА ТАБИХА ТУХАЙ, МҮН СЭРЭГЭЙ БОДОТО АЛБАНДА ЭРХЭТЭДЫЕ ЭЭЛЖЭЭТЭ ГУРИМААР ТАТАХА ТУХАЙ

«Бүгэдэ ниитын сэрэгэй үялга тухай» СССР-эй Хуулитай зохилдуулан, захирхамни:

1. Сэрэгэй бодото алба хэхэ болзороо дүүргэһэн сэрэгэй албатадые 1986 оной октябрь—декабрь соо Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай, ба дотоодын сэрэгүүдһээ запаста табиха.

2. Сэрэгэй алба хэагшадай запаста табигдаһантай дашарамдуулан, тус приказай нэгэдэхи пункттай зохилдуулжа, сэрэгэй албанда татагдаха үдэр хүрэтэр 18 наһатай болоһон, татагдаха болзоройнь хойшолуулагдахагүй эрхэтэдые, тэрэшэлэн таталгын хойшолуулагдаһан болзоройнь дүүрэһэн аха наһанай эрхэтэдые Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой, хилын харуулай болон дотоодын сэрэгүүдэй бодото албанда 1986 оной октябрь—декабрь соо татаха.

3. Энэ приказые бүхы ротонуудта, батарейнүүдтэ, эскадрилинуудта, корабльнууд дээрэ соносхохо.

СССР-эй оборонын министр

Советскэ Союзай Маршал

С. СОКОЛОВ.

Мүнөөдэр — Пропагандистын үдэр

МАРКСИСТСКО-ЛЕНИНСКЭ hуралсал

ШЭНЭЭР ЭМХИДХЭНЭБДИ

Ажалша олониитын зохёохы үүсхэл, мүн хүн бүхэнэй үүргые дээшэлүүлгэдэ сэгнэшэгүй ехээр нүлөөлдэг политическэ болон экономическа hуралсал хэдыхэн үдэрэй үнгэрхэлөөр эхилхэнь. СССР-эй 60 жэлэй ойн нэрэмжэтэ Зэдын вольфрам-молибденэй комбинадай коллектив, тэрэнэй партийна комитет hуралсалай жэлдэ хэшээлнүүдые шэнээр эмхидхэхэ, hургуули, семинарнуудые бүридхэхэ хэмжээнүүдые бэелүүлнэ. 1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор политическэ hуралсалда «Ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалга — КПСС-эй стратегическэ хараа шэглэл», харин экономическа hуралсалда — «Үйлэдбэриие эршэдхэлгэ» гэhэн курснуудые шудалалгада бэлэдхэл ябуулагдана.

Үнгэрhэн 1985—1986 онуудай hуралсалай жэлдэ экономическа hуралсалда онсо анхарал хандуулагдаа hэн. Хэшээл, семинарнуудта съездын урда тээхи документнүүд, удаань КПСС-эй XXVII съездын материалнууд гүнзэгыгөөр шудалагдаба. Комбинадта бүхыдөө 84 экономическа hургуулинууд, тэрэ тоодо, коммунис ажалай — 69, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тодорхой экономикын — 10, ажалда абтаhан шэнэ хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа мэдээнэй 5 hургуули хүдэлмэрилөө. hурагшадай олон шатын тус бүлэгүүд тусхай курснуудые шудалhан байна. Коммунис ажалай hургуулида «Алмагдаhан, арьбалагдаhан нөөсэнүүдые — үйлэдбэридэ», тодорхой экономикын — «Туршалгаhаа — ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргада», экономическа мэдээнэй hургуулида — «Экономическа эрдэм мэдэсын үндэhэ hуури» гэhэн үргэн асуудалнуудтай шагнагшад танилсаа. Бухыдөө 1535 шагнагшадай 1476 хүн эдэ курснуудые дүүрэн хэмжээндэ шудалhан байна.

КПСС-эй XXVII съездын хүдэлмэриеэ эхилхын урдахана hургуулинуудта өөhэдынгөө курснуудые шудалалга түрэсхэгдөө. Тиин КПСС-эй Программын шэнэ найруулгын, 1986—1990 онуудта болон 2000 он хүрэтэрхи үедэ СССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гол шэглэлнүүдэй проектнүүдтэй танилсаха 3 хэшээл үнгэргэгдөө hэн. Байгша оной март hараhаа бүхы hургуулинуудта КПСС-эй XXVII съездын материалнуудые шудалалга үргэнөөр эрхилэгдээ. Богони болзорто 8 хэшээл, семинарнууд үнгэргэгдэжэ, съездын шиидхэбэринүүд гүнзэгыгөөр шудалагдажа эхилээ гэжэ онсо тэмдэглэлтэй.

Юрэнхыдөө, hуралсалай программын үргэдхэгдэжэ, шухала асуудалнуудые ажалдаа, ажабайдалдаа шиидхэхэ бологдоhон ушарhаа комбинадай болон цехүүдэй экономическа hуралсалай соведүүд шэнэ эрилтын үндэhөөр хүдэлмэрилжэ гараба. Комбинадай соведые предприятиин директор, СССР-эй Верховно Соведэй депутат М. И. Семенов, цехүүдэй соведүүдые начальнигуудынь толгойлдог. hара бүридэ соведүүдэй заседани үнгэргэгдэнэ. Жэшээнь, үнгэрhэн hуралсалай жэлдэ ажалшадай дунда экономическа мэдээсэл тарааха комбинадай совет 6 дахин сугларжа, коллективүүдэй ажал ябуулгые hайжаруулха асуудалнуудые, хэдэн олон дурадхалнуудые хаража үзөө. Эдэ заседанинуудта транспортна, барилгын материалнуудай цехүүдэй, заhабарилгын-механическа заводой начальнигууд экономическа hуралсал эмхидхэдэг ажал ябуулганууд тухайгаа тоосоhон, шанаржуулгын фабрикада экономическа hуралсал эмхидхэлгын дүй дүршэл согсологдоhон, пропагандистнууд М. Т. Правитель, В. К. Пластинкин, В. А. Тур, Холтоhоной уурхайда hуралсал эмхидхэдэг В. Д. Бадмаев гэгшэд тоосоhон байна. Мүн эндэ hуралсалай байдал, эрдэмэй-үйлэдбэриин конференцинүүдые, семинарнуудые бэлэдхэжэ үнгэргэлгэ, ажахы эрхилэлгын шэнэ онол аргануудые, ажашалгадаг. Парткомой заседанида дулаан уhанай болон электрын элшэ хүсэнэй цехэй, мүн Баянголой энергоцехэй начальнигууд В. Н. Глыбин болон С. С. Мункуев гэгшэд тоосоо. Комбинадай экономическа hуралсалай соведэй дурадхалаар КПСС-эй Захааминай райкомой бюрогой заседани дээрэ шанаржуулгын фабрикын партийна организациин секретарь А. И. Москвитин партийна болон экономическа hуралсал эмхидхэдэг ажал тухайгаа тоособо. Энэ талаар фабрикада эрхилэгдэдэг ажал хэрэгүүд hайшаагдажа, дүй дүршэлыень районой предприятинуудта, совхозуудта үргэнөөр тарааха гэhэн тогтоол бюро баталаа hэн.

Тиихэдэ экономическа hуралсалай ябаса профкомой заседанида, комбинадай директорэй дэргэдэхи үзэл сурталай асуудалаар планеркодо, ээрээ-ээрээн хоногтоо үнгэргэгдэдэг диспетчерскэ суглаануудта харан хэлсэгдээ. hургуулинуудай ажал хэрэгүүд комплексноор хоёр дахин, тусхай асуудалнуудаар зургаа дахин шалгагдаhан байна. hуралсалай түрүүшын, мүн түгэсхэлэй хэшээлнүүдтэ комбинадай экономическа hуралсалай соведэй, парткомой, профкомой түлөөлэгшэд ерэжэ хабаадалсадаг заншалтай.

Экономическа hуралсалай шанар гол түлэб пропагандистые зүбөөр томилжо hургаhанhаа, тэдэниие hайн бэлэдхэhэнhээ, мүн методическа хүдэлмэри бодомжотойгоор эмхидхэhэнhээ дулдыдадаг гээшэ. Тиимэhээ экономическа hуралсалай совет эдэ асуудалнуудта онсо анхаралаа хандуулдаг. Методическа болон багшалха дүршэлдэ пропагандистнуудые hургаха хүдэлмэриин гурим комбинадта байгуулагданхай. Жэл бүридэ сентябрь hара соо цехүүдэй экономическа hуралсалай соведэй болон hуралсалай-курсовой комбинадай дурадхалаар hургуулинуудай пропагандистнууд парткомой заседани дээрэ батлагдана. Мүн энэ заседанида комбинадай экономическа hуралсалай соведэй болон hуралсалай-методическа кабинедэй хүдэлмэриин үргэдхэгдэhэн түсэб харагдадаг.

hуралсалай жэлэй эхилхын урда тээ пропагандистнууд болон hуралсал эмхидхэгшэдэй семинар үнгэргэгдэнэ. Мүн энээнтэй хамта цехүүд болон hургуулинуудай шэнэ жэлэй hуралсалда бэлэдхэл, пропагандистнуудай зохёохы ажалай түсэб, hуралсал-бүридхэлэй дансанууд шалгагдадаг. Хэшээлнүүдэй эрхилэгдэжэ байха хаhада пропагандистнууд саг үргэлжэ хүдэлмэрилдэг hургуулида 5—6 дахин мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ уялгатай. Үнгэрэгшэ жэлдэ комбинадай 10 пропагандист КПСС-эй Буряадай обкомой, 5 хүн СССР-эй Үнгэтэ металлургиин министерствын эмхидхэhэн нэгэ hарын семинарнуудта hуралсаа. hуралсал эмхидхэгшэд методическа туhаламжа, элдэб консультаци манай hуралсалай-методическа кабинедтэ ерэжэ абана. Тиихэдэ тус кабинет пропагандистнуудые саг болзортонь hуралсалай түсэбүүдээр, шудалжа байhан темэнүүдээр хангана, hургуулинуудай ажалай ябаса хинана. Бүхы пропагандистнууд хубиин зохёохы түсэбүүдтэй. Хоёр жэл хүдэлмэрилhэн пропагандистнууд аттестаци гарана. Нёдондо жэл 12 пропагандист иимэ шалгалта гараа hэн.

Үнгэрhэн жэл комбинадай эдэбхитэдэй хүсэл оролдолгоор харуулан ойлгуулха 6 хэрэгсэл, комбинадай, цехүүдэй финансово-ажахын байдалые тайлбарилhан 12 мэдээсэл-бюллетень, түрүүшүүлэй дүй дүршэл харуулhан 6 хуудаhа, hуралсалай программаар 15 методическа заабари бэлэдхэгдэжэ хэблэгдээ.

Урда жэлнүүдтэл, байгша ондо 84 пропагандист хүдэлмэрилхэ байна. Тэдэнэй 42-ынь дээдэ болон дунда эрдэм мэргэжэлтэй, 41-ниинь КПСС-эй, 10-ниинь ВЛКСМ-эй гэшүүд. 58 хүн пропагандистын харюусалгата хүдэлмэри 3 жэлhээ дээшэ ябуулна.

Шанаржуулгын фабрикын коммунис ажалай hургуулиин пропагандистаар 10 жэл соо халаанай мастер М. Т. Правитель хүдэлмэрилнэ. Шагнагшадайнгаа ажалай болон ниитын эдэбхиие, эршэ хүсые; үүсхэлые дэбжүүлжэ, үйлэдбэриин түсэбүүдые урагшатайгаар бэелүүлгэдэ тэдэниие эльсүүлдэг гээшэ. Мария Гарасовнагай бүхы 17 hурагша-хүдэлмэришэн ажалдаа үндэр амжалта түйлана. Л. Сокольникова, Н. Буянтуев, Н. Ганжуроза болон бусад үйлэдбэриингээ нөөсэнүүдые пропагандистын даабаряар шэнжэлжэ, алмаhан эд зээри, уhа, материалнуудаар 2 үдэр бэшэ, харин 3 үдэр тэдэнэй халаан хүдэлмэрилхэ аргатай гэжэ тодоруулаа hэн. Тиин үнгэрhэн ноябриин нэгэ үдэр ажаллаhан алдартай. С. Салисова, В. Невзгодова гэгшэд ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб уридшалан дүүргэхэ аргануудые элирүүлжэ, hуралсалай нэгэ хэшээл тэрэниие нэбтэрүүлгэдэ зорюулагдаhан, хожомынь хараалагдаhан бүхы зорилгонууд бэелүүлэгдэhэн байна.

Холтоhоной уурхайн пропагандист В. К. Пластинкин 28 шагнагшадтай. Тэдэнэр 36 уралан нарижуулга хэжэ, 19 мянган түхэригэй олзо оруулаа. Алмаха, арьбадхаха хубиингаа тоосооной дэбтэртэ шагнагшад 10,6 мянган түхэриг бэшүүлээ, реферадуудые бүгэдөөрөө хамгаалаа.

Экономическа hуралсалай шанарта болон ашаг олзотой байлгада олониитын үдэр бүриин анхарал таhалдуулагданагүй. Үйлэдбэри нарижуулха, алмалта, арьбалалтын хэмжээнүүдые шангадхаха, ажалай болон ажаhуудалай байдал hайжаруулха зорилготой шагнагшадай 334 дурадхал нэбтэрүүлэгдэжэ, 124,7 мянган түхэригэй олзо оруулагдаа, дулаанай, электрын элшэ хүсэнэй нөөсэнүүд, түлишэ болон элдэб материалнуудые алмалта 186 мянган түхэригтэ хүргэгдөө. Бүхыдөө 300 мянган түхэриг мүнгэнэй ашаг олзо олдоо, үйлэдбэриин түрүү дүй дүршэл 938 шагнагшад шудалаа.

hургуулинуудай шагнагшадай ниитын эдэбхи үүсхэл ургаа. Тэдэнэй 718-ниинь коммунис ажалай ударнигууд, 685 хүн саг үргэлжын ниитын даабари гүйсэдхэнэ, 592-ынь үйлэдбэри hайжаруулха ажал бүтээгээ, 146-нь реферадуудые хамгаалаа, 2370-ниинь хэшээлнүүдтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа, 592-ынь алмалтын хубиин тоосоо нэбтэрүүлээ.

Ажалшадые экономикын асуудалнуудаар гэгээрүүлгэ комбинадай нэгэ жэгдээр хүдэлмэрилгэдэ нүлөөлнэ. Байгша оной 8 hарын түсэбтэ даабаринууд сүм дүүргэгдээ. Республика, hалбари дотороо Зэдын комбинат социалис мүрысөөнэй манлайда дабшана.

Экономическа hуралсалда дутуу дунданууд дайралдадаг. Заримдаа хэшээлнүүдые хойнтожо үнгэргэхэ ушарнууд бии. hулашаг бэлэдхэлтэйгээр hуралсал ябуулдаг пропагандистнууд үшөөл бии гээшэ.

Комбинадай цехүүдтэ экономическа hуралсал эрхилэлгын конкурс-харалга 1982 онhоо эмхидхэгдэнэ. 1985—1986 онуудай hуралсалай жэлэй дүнгөөр шанаржуулгын фабрикын коллективтэ дамжуулгын вымпел, Хүндэлэлэй грамота барюулагдаа. Холтоhоной уурхайн, транспортна болон барилгын материалнуудай цехүүдэй hайн хүдэлмэри тэмдэглэгдээ.

Предприятиингаа ажалшадай дунда политическэ болон экономическа эрдэм мэдээсэ тараалгада амжалта түйлаhан 23 пропагандист, hуралсал эмхидхэгшэ Хүндэлэлэй грамотануудаар, амарха, аяншалха путевконуудаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаа. Тэдэнэй дунда коммунис ажалай hургуули хүтэлбэрилэгшэд А. П. Поздняк, В. М. Петров, М. Т. Правитель, В. А. Тур, Г. Ф. Зонненберг, тодорхой экономикын hургуулиин пропагандистнууд В. К. Пластинкин, Г. С. Яткаркина болон бусад оролсоно.

КПСС-эй ЦК-гай тогтоолоор политическэ болон экономическа hуралсалай шэнэ жэлэй түрүүшын хэшээлдэ «Арбан хоёрдохи табан жэл — ороной социально-экономическа хүгжэлтые үндэhөөрнь хубилган шэнэлэлгын табан жэл мүн» гэhэн темэ шудалагдаха зэргэтэй. Манай комбинадай пропагандистнууд hуралсалай шэнэ жэлые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха хүсэл оролдолго гаргажа байнхай.

С. ПОПОВ,
Зэдын комбинадай ажалшадай экономическа hуралсалай соведэй секретарь.

ХУБИТАЯА ТОДОРХОЙЛХО

Түрүүшын хэшээл үнгэргэхэ зүбшэл, заабаринууд

«1986—1987 онуудай hуралсалай жэлдэ ажалшадай политическэ ба экономическа hуралсалые эмхидхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёhоор түрүүшын хэшээлые «Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэл — ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ үндэhэн хубилалтануудай табан жэл» гэhэн темээр үнгэргэхэ гэжэ хараалагдаа. Пропагандистнууд ба шагнагшад энэ хэшээлдэ бэлдэхэдээ, партиин XXVII съездын, КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленумэй материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Алас-Дурнын нютагуудаар, Краснодарска, Ставропольско хизаарнуудаар аяншалхадаа, хэлэhэн үгэнүүдые хэрэглэхэ ёhотой.

Манай обществын шэнэ хубилалтануудай үе сагта КПСС-эй XXVII съезд ороной социально-экономическа хүгжэлтые хурдадхалгын стратегическэ хараа шэглэл тодорхойлоо. Үнэн дээрээ обществын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй талаар, арадай ажахын бүхы хэмжээн соо болохо ёhотой революци тухай хэлэгдэнэ бшуу. Оройдоол 15 жэлэй туршада совет ороноймгоо бүхы түүхын урдахи 70 жэлэйхитэй адли экономическа хүсэ шадал байгуулха ёhотойбди.

Хурдадхалгын стратегиие бэелүүлгэдэ арбан хоёрдохи табан жэлдэ онсо шухала үүргэ даалгагдана. «Түсэбтэ арбан хоёрдохи табан жэл хадаа КПСС-эй XXVII съезд дээрэ тодорхойлогдоhон экономическа политикые бэелүүлгэдэ асари ехэ алхам болоно. Үнэн дээрээ энэмнай hалбари бүхэнэй, бүхы арадай ажахын комплексын ба бүхы обществын ажал ябуулгын программа мүн болоно»,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум дээрэ М. С. Горбачев тэмдэглээ hэн. Байгша табан жэл хадаа арадай ажахые үндэhөөрнь hэльбэн шэнэлэлгын эхин шата болохо ёhотой. Эрдэм-техникын дэбжэлтын үндэhэ hуури дээрэ үйлэдбэриин материальна баазые шанарай талаар шэнэлэлгэ эхилжэ байна, байгууламжын ба инвестиционно политика үндэhөөрөө хубилгагдана, ажахые эрхилэлгын онол арганууд эрид шэнэлэгдэнэ, хүнэй үүргэ али болохоор дээшэлнэ, түсэбүүдэй социальна шэглэлынь улам тодорно.

Үйлэдбэриин хэмжээе дээшэлүүлгын эршэ урда табан жэлэйхиhээ 1,5 дахинаар үлүү байха. Национальна доходые 22,1, промышленна продукциин хэмжээе — 25, хүдөө ажахынхиие — 14,4 процентээр нэмэхэ гэжэ хараалагдаа. Капитальна hомололгонууд эршэтэйгээр нэмэхэ, тэдэнэй эгээл ехэ ургалтань дээшэлхэ.

Мүнөө үеын индустриин манлай болохо машина бүтээлгын үүргэ үзэгдөөгүй ехээр дээшэлхэ. Арбан хоёрдохи табан жэлдэ тэрэнэй материально-техническэ баазые хубилган шэнэлэлгэдэ 64 миллиард түхэриг hомологдоо. Тэрэнэй 30 гаран миллиардынь нарижуулан hайжаруулгада болон hэльбэн шэнэлэлгэдэ үгтэхэ. Энэнь урда табан жэлэйхиhээ хоёр дахин ехэ болоно. Мүн үйлэдбэрилдэг гол продукциингаа шэнжэ шанараар дэлхэйн эрхим хэмжээндэ гараха гэhэн ёhотойл революционно зорилго машина бүтээгшэд дүтын 6—7 жэл соо бэелүүлхэ ёhотой. Техникын талаар hажааха, жииргэй зэргэдэ ябаха заншалда эсэс табиха хэрэгтэй.

Манай республикада табан жэлэй туршада промышленна үйлэдбэриин хэмжээе — 30, ажалай бүтээсые 33 процентээр нэмэхэ гэжэ хараалагдаа.

Республикын түлишын-элшэ хүсэнэй бааза булюу эршэтэйгээр хүгжэхэ. Партиин XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан, Гусиноозерскын ГРЭС-эй хоёрдохи ээлжээнэй, Улаан-Үдын 2-дохи ТЭЦ-эй, Түгнын шулуу нүүрhэнэй уурхайн барилга эрхилэгдэнэ. Машина бүтээлгын үйлэдбэриин хүсэнүүд эршэтэйгээр нэмэгдэхэ. Республикын барилгын индустриин баазые хүгжөөлгэдэ 180 миллион түхэриг hомологдоо.

Хүн зониие эдеэ хоолоор найдамтайгаар хангалгада горитой анхарал хандуулагдаха. Манай республика соо гурэндэ мяха худалдалга — 29, hү — 14, үндэгэ — 28, ноохо — 17, овощ — 18 процентээр дээшэлхэ.

Ажалай эрхэ байдал hайжаруулха ба салин хүлhэ дээшэлүүлхэ талаар шухала хэмжээнүүдые съезд хараалаа. Бар хүсөөр хэдэг хүндэ хүдэлмэриhөө 5 миллион үлүүтэй хүн сүлөөлэгдэхэ. Материальна үйлэдбэриин hалбаринуудта тарифна ставка, окладууд дээшэлүүлэгдэхэ. 90 миллион хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай ажалай салин хүлhэн нэмэхэ. Ниитын хэрэглэмжын фонднуудhаа үгтэдэг түлбэри, хүнгэлэлтэнүүдэй хэмжээн дүрбэнэй нэгэ хубяар ургаха. 55 миллион дайнай ба ажалай ветерануудай, эхэнэрнүүдэй ажаhуудал hайжаруулха хэмжээнүүд түсэблэгдөө. Гараха жэлэй эхинhээ Алас-Дурнын, Шэтын областиин болон манай республикын урда районуудта таhалгаряагүйгөөр хүдэлhэнэй түлөө салиндань нэмэлтэ тогтоогдохо. Табан жэл соо хүн бүхэндэ хүртэхэ бодото олзо оршонууд 14 процентээр ехэ болохо зэргэтэй. Гэр байрын барилга hурагүй дээшэлхэ.

Партимнай съездынгээ hүүлээр манай ажабайдалай экономическа, ниитын, социальна болон бусад hалбаринуудта хубилган шэнэлэлгын хүдэлмэриие эрид зоримгойгоор бэелүүлжэ захалаа. Арадай ажахые хүтэлбэрилгын онол аргануудые хубилгаха, продукциин шанарые дээшэлүүлхэ талаар хэдэ хэдэн шухала тогтоолнууд абтаа, хубилган шэнэлэлгын ябаса КПСС-эй ЦК-гай июниин (1986 он) Пленум дээрэ али бүхы талаараа харагдаа, М. С. Горбачев Алас-Дурнын нютагуудаар, Краснодарска, Ставропольско хизаарнуудаар аяншалжа, арад зонтой уулзаа. Архидалга hурагүй түригдөө, ажал хэнгүй, олзо олохо ябадалтай тэмсэл шангадана.

Ажахын эрхэ байдал хараа байса hайжарна. Жэлэй эхинhээ экономико эршэтэйгээр хүгжэжэ, бүхы шахуу hалбаринууд тогтууритайгаар хүдэлнэ. hүүлшын 10 жэл соо түрүүшынхеэ промышленностьда ажалай бүтээсэ дээшэлүүлгын эршэ табан процентдэ хүргэгдөө.

Табан жэлэй түрүүшын жэлдэ манай республикын арадай ажахы муу бэшэ дүнгүүдые түйлана. 9 hарын түсэбүүд промышленностьда, транспортда, худалдаа наймаанда, ажаhуудалай хэрэглэмжэ хангалгада дүүргэгдэхэ хараатай. hү гүрэндэ худалдалгааршье түсэб бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

8 hара соо продукци худалдаха түсэбүүдые республикымнай 37 предприяти (ниитэ тоогой 18,7 процент), продукци эльгээхэ хэлсээтэ уялганuудаа бүхы предприятинуудай гурбанай нэгэ хубинь дүүргээгүй. Эдэ ушарнууд hуралсалай үедэ наринаар шэнжэлэгдэн үзэгдэхэ ёhотой.

Түрүүшын хэшээлэй гол зорилгонь гэхэдэ, шагнагша бүхэн хурдадхалгын хараа бодолые бэелүүлгэдэ оруулха өөрынгөө хубитые батаар тодорхойлхо уялгатай.

С. БУДАЖАПОВ,
КПСС-эй обкомой Политическэ гэгээрэлэй байшангай консультант.

БОДОТО ХЭРЭГҮҮДЭЭРЭЭ УГТАНА

Гадар трикотаж хубсаhанай фабрикын партийна организаци үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдтэй зохилдуулан ябуулха талаар ехэ оролдолго гаргажа байнхай. hая энэ асуудал нэмэл партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Политическэ hуралсалда онсо анхарал хандуулагдаа юм.

— Ерэхэ жэлэй эхинhээ предприятимнай ажахы эрхилэлгын шэнэ гуримаар хүдэлжэ эхилхэнь. Нэн түрүүн дотоодын арга боломжонуудые элсүүлhэнэй үндэhөөр техническэ дэбжэлтын түрүү зэргэдэ гараха, бүтээн гаргадаг продукциингаа шанарые hайжаруулха, экономическа үндэр үрэ дүнгүүдые түйлаха гэhэн удхатай юм. Эгээл гол шухалань гэхэдэ, өөhэдыгөө мүнгөөр хангаха, гаргашануудаа өөhэдөө харюулха болохобди,— гэжэ предприятиин политическэ hуралсалай кабинедые даагша Л. И. Ильина хөөрэнэ.

— Энээнhээ уламжалан, политическэ hуралсалай урда шухала зорилгонууд табигдана гээшэ. Юрэнхыдөө, хүн бүхэнэй харюусалгань hурагүй дээшэлхэ ёhотой. Урдань түсэбөө хүсэд дүүргээшьегүй hаа, хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэднай салин хүлhөө абаад лэ байдаг байгаа ха юм. Харин мүнөө шэнэ гуримай ёhоор иимэ hанаа амар ябадалда эсэс табигдаха болоо.

Тиимэhээ бүри түрүүшын хэшээлhээ эхилээд, фабрикын пропагандистнууд шэнэ гуримай hайн талануудые шагнагшадтаа ойлгуулха уялгатай гэжэ нэхэлгын цехэй партийна организациин секретарь Г. П. Теплова, залуу оёдолшон Д. Базаржапова гэгшэд онсо тэмдэглээ. Предприятиин партийна организациин эдэбхитэд үзэл сурталай, ниитэ-политическэ хүдэлмэриие, тэрэ тоодо полит-hуралсалые шанарай талаар хубилган шэнэлжэ үшөө шадаагүй гэжэ партийна суглаанай тогтоол соо хэлэгдээ.

Байгша ондо гадар трикотаж хубсаhанай фабрикада КПСС-эй ЦК-гай заабариин ёhоор полит-hургуулинууд шэнээр бүридүүлэгдээ. Урдань нэгэ полит-hургуулида хэдэн цехэй хүдэлмэришэд hурадаг байгаа hаа, мүнөө нэгэл цехэй, зэргэлээд хүдэлдэг бригаданuудай гэшүүдhээ hургуулинууд бүридүүлэгдэдэг болоо. Энэнь юугээрээ hайн бэ гэхэдэ, серынгөө коллектив соогоо hуралсалай үедэ хамтын хүдэлмэриин дүнгүүдые согсолходонь, зохид байна ха юм. Сугтаа хүдэлдэг хадаа сугтаа hураха ёhотой гэжэ эндэ зүб шиидээ.

Энээниие хараада абажа, предприятиин парткабинет түрүүшын хэшээлдэ хэрэгтэй болохо бүхы материалнуудые түгэс бэлдэнхэй. Үсэгэлдэр болоhон пропагандистнуудай семинарай үедэ тэдээндэ hуралсалай тусхай папканууд барюулагдаа. Тэрээн соонь hуралсалай программа, түсэбүүд, пропагандистын зохёохы түсэб, республика, район болон предприятиин байгша оной хүдэлмэриин дүнгүүд оруулагдаа.

Пропагандист бүхэн түрүүшынгээ хэшээлдэ тон харюусалгатайгаар бэлдэнхэй.

— «Арбан хоёрдохи түсэбтэ табан жэл — ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ үндэhэн хубилалтануудай табан жэл» гэhэн темээр hуралсалай жэл эхилхэ гэжэ дуулаамсаараа хэрэгтэй болохо материалнуудые суглуулжа захалаа hэм. Нэн түрүүн В. И. Ленинэй зохёолнууд соохоо таараха зүйлнүүдые шэлээб, КПСС-эй XXVII съездын материалнуудай тус тус бүлэгүүдые, М. С. Горбачевой хэлэhэн үгэнүүдые наринаар шудалааб. Тэрэнээ ноосэлгын дэбтэр соо бэшэжэ, өөhэдынгөө предприятиин үнгэрэгшэ үеын дүнгүүдые согсолооб. Мүнөө хэшээлэйнгээ түсэб, шагнагшадтаа табиха асуудалнуудые тодорхойлжо байнаб, — гэжэ фабрикын эрхим пропагандистнуудай нэгэн Н. Ф. Антакшинова хөөрэнэ.

Фабрикын бусадшье пропагандистнууд hуралсалай шэнэ жэлдэ харюусалгатайгаар бэлдээ. Шагнагшадшье түрүүшын хэшээлдэ ажалайнгаа амжалтануудые зорюулна. Оёдолой цехэй залуу хүдэлмэришэн Ирина Юмтарова (зураг дээрэ) табан жэлэй саана, энэ коллективтэ хүдэлхэеэ ерэhээр, комсомолой hуралсалда эдэбхитэйгээр хабаадажа захалаа hэн. Мүнөө Ирина цехэйнгээ эрхим оёдолшодой нэгэн, табан жэлэй түсэбые болзорhоо урид дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

Н. БАДМАРИНЧИНОВ.
В. ПЛУТТЫН фото.

Эдэ үдэрнүүдтэ КПСС-эй Советскэ райкомой политическэ гэгээрэлэй кабинедтэ хүн зон таhарнагүй. Эндэ «XII табан жэл — ороной социально-экономическа хүгжэлтэдэ үндэhэн хубилалтануудай табан жэл» гэhэн выставкэ дэлгээгдээ. Сентябриин 22-то политическэ гэгээрэлэй кабинет соо «түхэреэн столой» дэргэдэ пропагандистнуудай уулзалга болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: КПСС-эй Советскэ райкомой парткабинедые даагша В. Н. Князькина судна бүтээлгын заводой парткомой секретариин орлогшо Н. М. Абгалдаеватай түрүүшын хэшээлые үнгэргэлгэ тухай хөөрэлдэнэ.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ П...

УКАЗ

«СССР-эй ГЭГЭЭРЭЛЭЙ МИНИСТЕРСТВЫН ... МЭЙ hУРГУУЛИНУУД БОЛОН hУРАЛСАЛ... БУСАД ЭМХИНҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШ... ОРДЕН, МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХ...»

Үхибүүдые, залуушуулые hургаха, коммуни... жүүлхэ талаар түсэбтэ арбан нэгэдэхи таб... hа . амжалтануудайнь түлөө шагнаха:

Буряадай АССР-hээ

ЛЕНИНЭЙ ОРДЕНОО...

Шункова Мария Логвнае — 35-дахи дунда h... ректор, Улаан-Үдэ город.

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕН...

Ринчинова Цыпил Гомбоевнае — Баргал... гуулиин багша, Зэдын район.

АЖАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНОО...

Бандеева Ольга Иринчиновнае — Толтойн дунда hургуулиин багша, Түнхэнэй район.

Калинова Евстолия Савельевнае — Ойморой дунда hургуулиин директорэй орлогшо, Кабанскын район.

Оленникова Валентина Захаровнае — Түгнын дунда hургуулиин багша, Мухар-Шэбэрэй район.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРД...

Бардаханов Прокопий Федоровичые — Буряадай АССР-эй гэгээрэлэй министр.

Мурусева Людмила Фроловнае — Үдын дунда hургуулиин директор, Хориин район.

Найканчина Клара Степанов...

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНОО...

Андреева Валентина Васильевнае — Доодо-Саянтын дунда hургуулиин багша, Тарбагатайн район.

Барьядаева Вера Антоновнае — Буряадай гүрэнэй Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ багшанарай институдай факультедэй декан.

Добрынина Тамара Ивановнае — 1-дэхи дунда hургуулиин директор, Закаменск город.

Дугаров Гатап Намсараевичые — Тэлэмбын дунда hургуулиин директор, Яруунын район.

Ефимов Григорий Георгиевичые — Северомуйска дунда hургуулиин директор, Хойто-Байгалай район.

АЖАЛАЙ АЛДАР СОЛЫН III ШАТЫН ОРД...

Аксентьева Екатерина Илларионовнае — 2-дохи дунда интернат-hургуулиин багша, Улаан-Үдэ город.

Антонова Нина Кирилловнае — Калининска найман жэлэй hургуулиин багша, Бэшүүрэй район.

Балдаева Инна Дмитриевнае — 22-дохи дунда hургуулиин багша, Улаан-Үдэ город.

Балданова Дарья Боболоевнае — Уланхаанай дунда hургуулиин багша, Хурамхаанай район.

Буянаев Цырен-Дамба Цамбаевичые — Алцагай дунда hургуулиин багша, Зэдын район.

Гармаова Ирина Енхоевнае — Баянголой дунда hургуулиин багша, Баргажанай район.

«АЖАЛАЙ ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯ...

Абогоева Галина Васильевнае — хүүгэдэй 58-дахи саадай хүмүүжүүлэгшэ, Улаан-Үдэ город.

Бардымова Эльвира Александровнае — 45-дахи дунда hургуулиин багша, Улаан-Үдэ город.

Бологтоева Татьяна Балдахаевнае — Багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлдэг республиканска институдай кабинедые даагша.

Ванжилова Екатерина Будажаповнае — Үбэр-Зөөхэйн дунда hургуулиин багша, Сэлэнгын район.

Гомбоев Юмдылык Жамбаловичые — Дунда-Худанай дунда hургуулиин директор, Хэжэнгын район.

Гомбоева Цырен-Дулма Чойжоновнае — Хүсөөтын дунда hургуулиин багша, Мухар-Шэбэрэй район.

Гриб Любовь Панкратовнае — Ташалнай дунда hургуулиин классhаа, hургуулиhаа гадуур хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие эмхидхэгшэ, Загарайн район.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРhАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕД...

Абрамова Людмила Ивановнае — Онохойн найман жэлэй hургуулиин директорэй орлогшо, Загарайн район.

Базарова Вера Александровнае — hүтэйн найман жэлэй hургуулиин багша, Сэлэнгын район.

Болунцова Вера Александровнае — 4-дэхи дунда hургуулиин багша, Гусиноозерск город.

Иванова Нина Елизаровьевнае — Хасууртайн дунда hургуулиин багша, Хориин район.

Илюнькина Валентина Ивановнае — 17-дохи дунда hургуулиин багша, Улаан-Үдэ город.

Кашапова Людмила Леонидовнае — хүүгэдэй 82-дохи саадай хүмүүжүүлэгшэ, Улаан-Үдэ город.

Колмакова Зинаида Максимовнае — 42-дохи дунда hургуулиин багша, Улаан-Үдэ город.

Манниковская Любовь Фёдоровнае — 2-дохи дунда hургуулиин багша, Хяагта город.

Мисюркеева Ольга Лукиничнае — Баргажанай-Адагай дунда hургуулиин багша, Баргажанай район.

Разоренова Валентина Михайловнае — Загарайн район...

СССР-эй Верховно Соведэй Пр... Түрүүлэгшэ А....

СССР-эй Верховно Соведэй Пр... Секретарь Т. МЕНТЕ...

Москва, Кремль.
1986 оной августын 20.

[Респуб]ликын соёлой хүдэлмэрилэгшэдэй V съездые угтуулан

[Хү]дөөгэй библиотекэдэ

...Хүдөөгэй библиотекын байра байдал яһала зохид болгогдоо. Уланхаанай сомоной Соведэй шиидхэбэреэр (библиотекэдэ шэнэ байшан үгтэнхэй. Тиигэжэ Галина Жигмитовна уншагшадай зал нээхэ аргатай болоһон байна.

Манай ороходо, библиотекэ соо хүн зон олон байба. Тэдэнэй зариманиинь уншалгын зал соо газетэ болон журналнуудые хаража, харин нүгөө зариманиинь уншаха номуудые шэлэн абажа байгаа һэн. Тэндэ бидэ библиотекые даагша Г. Ж. Бадалаева, библиотекарь Т. Д. Хобракова гэгшэдтэй уулзаабди. Туяана Дамдиновна библиотекэрээр түрүүшынгээ жэлээ хүдэлнэ. Энэ залуухан басаган соёлгэгээрэлэй училищиин библиотечнэ отделенидэ заочноор һурана.

— Мүнөө манай библиотекэдэ хамта дээрээ 4800 боти ном тоологдоно. Бухыдөө 511 хүн ном болон журналнуудые гэртээ абажа уншадаг юм. Гадна уншалгын залда олон хүнүүд үдэр бүри ерэжэ, элдэб олон газетэ болон журналнуудые, шэнэ һонин номуудые харадаг гээшэ,— гэжэ Галина Жигмитовна хөөрэнэ.

Бидэ эндэ «Совеэдүүдэй орон — хурдадхалгын замаар», «Ном — сэдьхэл ухаанай баялиг», «Шэнэ номууд», «Үнэн юумэн худал хуурмагые диилэхэ» гэхэ мэтын стенднүүдые хараабди. Үшөө тиихэдэ библиотекын даргадэ научно-техническэ мэдээсэлэй бюро эмхидхэгдэнхэй. Тус бюрогой хүдэлмэридэ совхозой мэргэжэлтэд хабаадажа, элдэб олон асуудалнуудаар тусхай реферадуудые бэшэдэг байна. Тэдэнь хүн зониие яһала һонирхуулдаг болонхой гэжэ тэмдэглэхээр. Жэшээлхэдэ, Уланхаанай совхозой ахамад агроном Ж. Д. Борбонов хамтын подряд тухай реферат бэшэжэ, тэрээнтэйгээ Хуллагай тракторно-таряан ажалай бригадын механизаторнуудые танилсуулаа. Тиигэжэ тэндэхи таряашад мүнөө жэлһээ хамтын подрядай гуримаар ажалаа эмхидхэжэ эхилэнхэй.

Библиотекын научно-техническэ мэдээсэлэй бюрогой гэшүүд олон ондоо асуудалнуудаар районой библиотекэдэ тусхай литература захижа асаруулдаг байна.

Хүдөөгэй библиотекэдэ уншагшадай конференцинүүд үнгэргэгдэдэг юм. Агууехэ Илалтын 40 жэлэй ойдо «Гвардиин полковник Борсоев», «Приказываю жить» гэһэн номуудай удхаар уншагшадай конференцинүүд угаа һонирхолтойгоор үнгэргэгдөө бэлэй. Энэ конференцидэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай ветеранууд хабаадажа, дайшалхы замууд тухайгаа суглараагшадта хөөрэжэ үгэһэн байна.

Гадна библиотекын хүдэлмэрилэгшэдэй эдэбхи үүсхэлээр соёлой-спортивна комплекс тухай, «Элүүр энхэ байдалай түлөө», «Архитай тэмсэлдэ ном туһална» гэхэ мэтын лекцинүүд болон хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдөө.

Тиихэдэ библиотекэ дотор элдэб янзын выставкэнүүд үнгэргэгдэдэг байна. Жэшээлхэдэ, модошо дархашуулай бүтээһэн зүйлнүүд эндэ табигдаһан юм. Тэдэнэй уран гоёор бүтээһэн шатараар суглараагшад наадажа үзэһэн байна. Гадна эхэнэрнүүд талхаар элдэб шараһан, булаһан зүйлнүүдые бэлдэжэ, суглараагшадые гайхуулаа.

Мантай хөөрэлдэһэн үдэртөө Галина Жигмитовна нүүдэл библиотекэсээ абаад, холын гүүртэ болон отарануудаар ошохоёо бэлдэжэ байгаа һэн.

— Малшад болон хонишоднай үбэлжөөндөө нүүжэ ерээ. Үглөөдэр гүүртэ болон отарануудаар ябажа, номуудые һэлгэхэб, малшадаар хөөрэлдэхэб. Ажахы доторнай малшадай 22 гүүртэ болон отаранууд бии юм. Иигэжэ бидэ 70 гаран малшад болон хонишодые саг соонь номуудаар хангажа байхые оролдонобди. Зүгөөр малшадта ходо ошохо арга манда олдодоггүй. Юуб гэхэдэ, отара болон гүүртэнүүдээр ябаха таатай автомашина ходо байдаггүй. Тиихэдэ һайн номууд асарагданагүй. Манай библиотекэдэ районой библиотекэһээ һара бүри номууд ерэжэ байха зэргэтэй. Зүгөөр бидэ транспортгүй дээрэһээ номуудаа кварталда нэгэ дахин һэлгэнэбди,— гэжэ библиотекые даагша Г. Ж. Бадалаева хөөрэнэ.

Энэ асуудалые Хурамхаанай районно Соведэй гүйсэдкомой соёлой таһаг, районой библиотекын хүдэлмэрилэгшэд зүбөөр шиидхэхэ ёбза гэжэ найдагдана.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.
Хурамхаанай район.

Агаараар, газараар, уһан замаар...

Манай Эхэ ороной, тэрэ тоодо Буряадай АССР-эй ажалшад һүүлэй үедэ холо, ойрын аяншалгануудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг болоо. Имагта аяншалгануудые экскурси болон аяншалгын бюрогой, мүн һалбари бүхэнэй профсоюзай обкомууд эмхидхэжэ, үйлэдбэриин болон ажалай түрүүшүүлые холын аян замда эльгээнэ гээшэ.

150 миллионһоо дээшэ аяншалагшад болон экскурсида ябагшад орон соогуураа, мүн хилын саагуурша олон хоногой туршада ябажа ерэнэ. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ бүри уласхоорондын аяншалга үргэдэжэ, тэрээндэ ажалшад олоороо хабаададаг болобо. Тиихэдэ, хари оронуудай аяншалагшад манай Эхэ ороной экономикын ба арад зоной ажабайдалай хүгжэлтэ, ургалтатай танилсахаа таһалгаряагүй ерэнэ. Эдэ аяншалгануудые социалис болон капиталис оронуудай ниитын болон аяншалгын эмхинүүд, профсоюзай организацинууд эмхидхэжэ байдаг.

Интернациональна харилсаа холбоо үргэдхэхэ зорилгоор ВЦСПС баталан абаһан тусхай тогтоол соогоо капиталис болон хүгжэжэ байгаа оронуудай аяншалагшадые абажа байхыень аяншалга болон экскурсиин талаар Түбэй соведтэ даалгаһан юм. Тиин 1972 онһоо эхилжэ, Европын болон бусад түби дэлхэйн капиталис оронуудай түрүү үзэл бодолтой аяншалгын эмхинүүд манай ороной профсоюзай эмхинүүдтэй харилсаа холбоотой боложо эхилээ һэн.

Аяншалга болон экскурсиин талаар түбэй совет «Интуристтай» суг совет ороной ажалшадые хилын саагуур аяншалуулжа байдаг болонхой гээшэ.

Мүнөө Совет ороной профсоюзууд олон ажалшадые гадаадын аяншалгада эльгээнэ. Тэдэнэй 80 гаран процентнь социалис оронуудта айлшалан ошоно. Хилын саагуур ябаха аян замда мордогшодой дунда союзна бүхы республиканууддай, областьнууд, хизаарнууд, автономито республиканууддай түлөөлэгшэд хабаадана. Эдэнэр дэлхэйн оронуудаар 300 гаран маршрудаар ябахадаа, тэдэ оронуудай түүхэтэй, хүгжэлтэтэй дүтөөр танилсажа ерэхэ аргатай болоно ха юм.

Хэнэйшье мэдэһээр, хилын саагуур аяншалхаа ошогшод аха дүү оронуудай арадуудай ажабайдал дүтөөр мэдэхэ болоно, социалис оронуудай эрдэм, техникын түйлаһан амжалтатай танилсана. Мүн эдэнэр музей, уран зурагуудай галерей, выставкэнүүдые орожо харана, түүхэ домогуудыень мэдэжэ абана гээшэ.

Манай орондо хилын саагуур аяншалгада онсо анхарал хандуулагдадаг болоһониинь һайшаалтай. Холын имагта аяншалгануудта Буряад оронойнгоо олон тоото ажалшад ябана. Тиин һүүлэй арбаад жэлэй туршада республикын аяншалагшад дэлхэйн 38 орондо хүрэжэ, түүхэтэ газарнуудтай танилсажа ерээ. Байгша ондо республикын профсоюзуудай совет бүлэг аяншалагшадые элдэб олон маршрудтай 22 ороноор ябаха путевкэнүүдые үгэһэн байгаа.

Республикын хүдөө ажахын 500-гаад хүдэлмэрилэгшэд Монголой, Болгариин, Румыниин, Чехословакиин, Финляндиин хото городуудтай, түүхээр баян нютагуудтайнь танилсажа, үзэсхэлэн гоё байгаалитай газарнуудтань амаржа бусаһан байна.

1985 онуудай үбэлжэлгэ эмхитэйгээр үнгэргэхэ талаар бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илажа гараһан үйлэдбэриин, ажахын түрүүшүүл холын аяншалгада нэн түрүүлэн эльгээгдэнэ. Жэшээнь, бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ эрхимлэжэ гараһан республикын 40 гэод түрүүшүүл байгша оной октябрь һарада Чехословакиин түүхэтэ газарнуудтай танилсажа ерэхээр аян замдаа түхөөржэ эхилэнхэй.

Манай республикаһаа хэдэн хоногой амаралтатайгаар аяншалгада мордоһон бүлэг түлөөлэгшэдтэ аха дүү Болгариин, Монголой Арадай Республиканууддай аяншалагшадай баазанууд угаа ехээр һайшаагдадаг. Монголой Арадай Республикын «Жуулчин» гэжэ аяншалагшадай баазада хэдэн хоногой туршада амаржа ерэһэн Хяагтын районой хүдөө ажахын түрүү хүдэлмэрилэгшэд һайнаар, хүхюун сэнгэлигээр амарһандаа баяртай байгаа һэн.

Республикымнай ажалшад ээлжээтэ амаралтадаа гарахадаа, хилын саагуур аяншалха угаа дуратай болоһониинь һайшаалтай. Тиихэдэ эдэнэр эгээл һайн, һонирхолтой, аша туһатай газарнуудаар ябажа, танилсажа ерэхые хүсэдэгынь дэмы бэшэ юм. Хэнэйшье мэдэһээр, эдэнэр һалбари һалбарингаа түлөөлэгшэдтэй үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэжэ, һайн һайхан хэрэгүүдыень, ажалайнь түрүү онол аргые өөрынгөө хүдэлмэри дээрэ хэрэглэхэ, олоной дунда дэлгэрүүлхэ байһандаа аргагүй баясадаг, омогорходог шуу. Эндэ хэдэн баримта дурдалтай. Загарайн районой бройлерно фабрикын бүлэг хүдэлмэрилэгшэд май һарада Румыни, гадар трикотаж хубсаһанай фабрикын хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд Болгарида ошоһон ЛВРЗ-гэй түлөөлэгшэд Болгарида Орфейн үдэрнүүдэй һайндэртэ хабаадалсажа ерээ һэн. Тиихэдээ эдэнэр һалбарингаа хүдэлмэришэдтэй танилсажа, хөөрэлдэжэ ерэхэдээ, хоёр ороной арадуудай түйлаһан амжалтаар баясаһан, дүй дүршэлөө хубаалдаһан байха юм.

Эхэ оронойнмнай ажалшад иигэжэ сүлөө сагаа ашатай туһатайгаар үнгэргэжэ, тоонто нютагаа бусажа ерэнэ гээшэ. Энээндэ ниитын эмхинүүд совет хүн бүхэнэй ээлжээтэ амаралтаяа зохид һайнаар үнгэргэжэ байха хэрэгтэнь горитой туһаламжа үзүүлнэ ха юм.

Б. ФЕДОРОВ,
профсоюзуудай соведэй аяншалгын бюрогой ахалагша инструктор.

Аятай зохид арга

Манай республикын, илангаа Улаан-Үдэ хотын предприяти, эмхи зургаан, һургуули, техникум, институдуудай хүдэлмэрилэгшэд, алба хаагшад, һурагшад, студентнэр, багшанар түрэл Буряад оронойнгоо хүгжэлтын түүхэтэй танилсажа, мэдэжэ абаха гэжэ хүсэдэг, эрмэлзэдэг гээшэ. Энээндэнь аяншалга болон экскурсиин талаар Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд горитой туһаламжа үзүүлдэг юм.

— Манай бюро байгуулагдаһан сагһаа хойшо хэды олон ажалшадые хангаа гээшэб? Гансахан суббото, амаралтын үдэрнүүдтэ хэдэн зуугаад ажалшад республикынгаа түүхэтэ газарнуудтай танилсахаяа аян замда мордоно. Харин хэды хүн Эхэ оронойнгоо хото городуудтаи танилсахаяа олон үдэрөөр поезд, самолетоор ошожо ерэдэг болоо гээшэб!— гэжэ аяншалгын бюрогой хүдэлмэрилэгшэ В. Ф. Самохина хөөрэнэ.

Бюрогой байгуулагдаһан 1973 ондо «Үдэшын Улаан-Үдэ», «Улаан-Үдэ — Буряадай АССР-эй ниислэл хото» гэһэн аяншалганууд хотын болон хүдөө нютагуудай ажалшадые һонирхуулжа эхилээ һэн. Тэрэ гэхэһээ хойшо бюрогой хүдэлмэрилэгшэд город, республика соогуураа эмхидхэдэг аяншалгаяа үргэдхэжэ эхилһэн байгаа. Мүнөө республикын ажалшад, һурагшад, студентнэр, багшанар «Улаан-Үдэ хотодо революциин болоһон газарнууд», «Модон ба шулуун барилганууд», «Илалтын үдэрые ойртуулан», «Минии эдир наһанай комсомол», «Буряад орон съездһээ съезд хүрэтэр», «Индустриальна болон промышленна Улаан-Үдэ» гэһэн аяншалгануудта олоороо хабаадажа, хотынгоо түүхэ һайнаар мэдэжэ, ойлгожо абана. Эдэ аяншалганууд багшанар, студентнүүдтэ аргагүй туһатай. Бюрогой аяншалга эмхидхэжэ байдаг экскурсоводууд эдэ бүгэдэ тухай аяншалагшадта хөөрэжэ үгэхэдөө, хотын түүхэтэ газарнуудтай холбожо байгаад, тоо, баримтануудые хэрэглэн танилсуулна, ойлгуулна ха юм. Эдэнэр тусхай автобусуудаар город соогуураа аяншалга эмхидхэдэг гээшэ.

Даалгагдаһан ажалдаа үнэн зүрхэнһөө хандан хүдэлдэг экскурсоводууд тус бюродо олон юм. Тэдэнэрэй дундаһаа Н. И. Захарова, В. Ф. Самохина болон бусадые нэрлэлтэй. Мүнөө тэдэнэр Улаан-Үдэ хото соогуураа, мүн республикын түүхэтэ газарнуудаар аяншалга үнгэргэхэдөө, бүхы тоо, баримтануудые өөрынгөө табан хурган шэнгеэр мэдэхэ болонхой, аяншалагшадта сэжэгээр хөөрэжэ ябахыень шагнахада, урма баяр орохоор байдаг.

Дээрэ хэлэгдэһэн аяншалгануудһаа гадна республикын колхоз, совхозууд руу ошоһон маршрудууд олон. Тэдэнэй дундаһаа «Декабристнууд Буряад орондо» гэһэн аяншалга Новоселенгинск, «В. И. Ленинтэй суг хамта хүдэлһэн И. В. Бабушкин» гэһэн аяншалга Бабушкин хото руу долоон хоногтоо нэгэ удаа эмхидхэгдэнэ. Тиихэдэ «Гражданска дайнай болоһон газарнууд» гэһэн замаар Тарбагатай, Десятниково, Красноярово тосхонууд тээшэ эмхидхэгдэһэн аяншалга манай Улаан-Үдэ холоһоо ерэһэн айлшадые һонирхуулдаг юм. Мүн «Сибириин гунзэгы үүдэндэ»... гэһэн нэрэтэй аяншалгада республикын һургуулинуудай ахалагша классуудай һурагшад амаралтынгаа үедэ олоороо хабаадажа, Байгалай үмэнэ түрүүшын революционернууд, декабристнуудай ажал ябуулгатай, тэдэнэй эмхидхэһэн хэрэгүүд тушаа түүхэтэ документ, материалнуудтай танилсажа, мэдэжэ ерэнэ гээшэ. Имагта аяншалга Петровск-Забайкальск хото руу таһалгаряагүй эмхидхэгдэжэ байдаг болонхой.

Һүүлэй үедэ аяншалга болон экскурсиин үргэн дэлисэтэй боложо эхилхэдэ, манай республикын олон тоото ажалшад Эхэ оронойнгоо түүхэ домогоор баян хото городуудтай танилсахаяа хэдэн хоногоор аян замда мордодог болоо. Эдэнэр поездүүд болон агаарай онгосоор холын аяншалганууддта ошоно. Энээнһээ гадна манай үргэн Буряад орондо Москва, Ленинград, Киев, Минск, Одессэ, Красноярск, Эрхүү, Ангарск, Шэтэ, Благовещенск болон бусад олон хото городуудай түлөөлэгшэд аяншалхаяа ерэдэг болоо. Улаан-Үдын бюрогой хүдэлмэрилэгшэд холоһоо ерэһэн айлшадаа хүндэмүүшэ ёһоор угтажа, Улаан-Үдэ хотынгоо үйлэдбэриин предприятинуудай түүхэтэй, этнографическа, байгаалиин музейнүүдтэй танилсуулжа, театрнуудта урижа, зүжэг, концерт наада харуулдаг юм. Мүн тиихэдэ зарим аяншалагшад «Улаан-Үдэ», «Максимиха», «Котокель», «Сурхайта нуур», мүн Байгал далайн эрьедэ түбхинэһэн аяншалагшадай бусад баазануудта хэдэн үдэрэй туршада амардаг, сэнгэдэг юм.

— Прибалтикын республиканууддһаа олон аяншалагшад манай Улаан-Үдэ хото поездоор ерэдэг болонхой. Аяар 400 хүниие нэгэ доро угтажа абаха, тэдэнэртэй суг ябалсажа, түүхэтэ газарнуудтай танилсуулха гээшэ хэсүүхэн байдаг. Манай бюродо этнографическа музейн хүдэлмэрилэгшэд, «Магтаал» гэжэ ансамблиин артистнууд аргагүй ехэ туһа хүргэлсэнэ,— гэжэ бюрогой директор Л. П. Зубенко хөөрэнэ.

Холоһоо ерэһэн айлшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ арадай хоорнууд, ансамбльнууд горитой туһа хүргэнэ. Дурсагдаһан «Магтаалһаа» гадна шэмээшэгүүдэй, арадай аман зохёолой бусад ансамблиин коллективүүд концерт, наадаараа айлшаар ерэгшэдые баясуулдаг юм. Энээнһээ уламжалан хэлэхэдэ, аяншалгаар хангалгые саашадань улам һайжаруулхын тула аяншалга болон экскурсиин бюрогой, мүн соёлой хүдэлмэрилэгшэд саашадаашье арга боломжонуудаа элсүүлэн хүдэлхэ бэзэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

«Буряад үнэн» — таа дэмжэнэй һүрэлзээр

«Үдэр бүри [ан]гшагүйдэлгэ»

[...]ай шалгалтын материал байгша оной август[...]эрто толилогдоо һэн. Таряа хуряалгын үедэ [р]айоной Хамниин совхоздо комбайнернууд ду[...]айнууд муугаар заһабарилагдана, ЖВН-6 ту[...] заһабарилагдаагүй байһаар, таряанай тоог тон [...]эрэгдэнхэй гэжэ тэрэ статья соо шүүмжэлэл [...]. Дурсагдаһан дутагдалнуудые усадхаха та[...]нүүд ябтааб гэһэн асуудалтайгаар Захаа[...] хүтэлбэрилэгшэдтэ редакци хандаа һэн.

[...] РАПО-гой соведэй түрүүлэгшэ П. Д. СОКТОЕВ [...] харюу эльгээбэ:

[...]хэлэгдэһэн баримтанууд зүб байгаа. Хамниин [пар]ткомой (секретарь Дылыков) заседани дээрэ [...] хэлсэгдэжэ, дутагдалнуудые усадхаха талаар [...]нууд абтаа.

[...] эгээл түрүүлэн Хамниин совхозой хүдэл[...] хуряалгаяа дүүргээ. Сентябриин 17-до ороо[...]аа хуряалгые түгэсхэбэ, хамтадаа 22,7 мянган [...]һон хуряагдаа. Эдэ үдэрнүүдтэ һүүлшын дун[...]доход.

Сошордомо дохёо

Мартагдаһан һуурин

Анхандаа Ехэ-Горхон нютаг үзэсхэлэн гоё ой тайгын хоорондо оршодог ехэшье, гоёшье һуурин байһан бэлэй. Мүнөө түхэл шарайнь тад ондоо, танихаар бэшэ болонхой. Хэжэнгын районой Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой дүрбэдэхи отделени мүнөө эндэ һууриженхай. Энэ отделенидэ хоёр гүүртэ һубай малай, мүн мал шахан таргалуулгын гүүртэ, хонинной нэгэ отара бии.

Соёл-гэгээрэлэй ямаршье хүдэлмэри эндэ ябуулагданагүй гэжэ тэмдэглэхээр. Магазин үдэртөө хаалтатай байдаг, хүүгэдэй ясли хүдэлнэгүй. Тиихэдэ медпункт эндэ үгы, үбшэлһэн хүнүүд Хэжэнгэ ошожо үзүүлхэ баатай болодог юм.

Тус отделениин эрхилэгшэ Алексей Степанович Цыбикжапов уялгадаа хайшаа хэрэгээр хандадаг, хүн зоной һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ анхарал табидаггүй.

Эбэртэ бодо мал, хонид ходоодоо совхозой зэлёнкын талмай дээрэ үдэр, һүнигүй бэлшэдэг. Отделениие эрхилэгшэ А. Цыбикжапов таряа малда гэшхүүлһэн тухай мэдээсэл Доодо-Худанай сомоной Соведэй хиналтын комиссида үгэнэгүй. Нүүдэл худалдаа наймаан тус тосхондо үсөөхэн ерэдэг. Тиимэһээ хүн зоной ажаһуудал һайжаруулха, сабшалан, таряалангаа хамгаалха талаар хэмжээ абахаар болоо гэжэ газетээр дамжуулан һануулха хүсэлтэйбди.

Ц-Д. БАЗАРСАДУЕВ,
хүдөө бэшэгшэ.
Хэжэнгын район.

Байгша оной хабар Италяар аяншалхадаа, ниислэл Рим хототой танилсалгаяа имагтал Колизейһээ эхилээ һэмди. Аяар 19 зуун жэлэй саана бүтээгдэһэн архитектурна асари ехэ барилга һандаранхай байгаа һэн. Хажуугаарнь зурыһан авто-харгыгаар машинанууд түргэнөөр һүндэлнэ, эртэ урдын хананууддайнь хажуудахи багахан киоскнууд соо «кока-кола» мэтын һэрюун ундаһаа эхилээд, Колизейн болон Римэй урданай бусад ехэ барилгануудай үнгэтэ дүрэ зурагууд хүрэтэр худалдагдажа байгаа бэлэй.

Флавитанай амфитеатр

Нэгэ доро 50 мянган хүниие багтааха аргатай энэ барилгые Флавитанай угай император Веспасиан, удаань тэрэнэй ехэ хүбүүн Тит бүтээлгэһэн юм, — гэжэ оршуулагша Стефания гэжэ басаган хөөрэнэ. — Тиимэһээ ёһото нэрэнь — Флавитанай амфитеатр. Хожомынь Колизей гэжэ суурхаһан байна.

Досоонь орожо харахада, тулалдаануудай болодог талмай, харагшадай һууринууд һандаранхай, ехэл урин бэшээр харагдаа һэн. Талмайн орондо доронь байдаг газар дорохи түрмэ, амитадые хаадаг хаалтанууд... Эртэ урда сагта эндэ болодог зэбүүрхэмэ ушарнууд түүхын гүн соо шэнгэжэ, шулуун барилгань архитектурна талаараа аяншалагшадай халуун анхарал татана ха юм.

Б. ДАМБАРИНЧИНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Колизейн хажууда аяншалагшад дүрэ зурагаа абхуулха, амарха дуратай байдаг.

Авторай фото.

Хэдэхэн үгөөр

ТАСС — АПН.

ВЕНЭ. Эндэхи Хоффбург ордондо Атомна элшэ хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын генеральна конференциин тусхай сесси нээгдэбэ. Тус эмхиин гэшүүн 113 ороной делегадууд хуралдаанай хүдэлмэридэ хабаадана. СССР-эй делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо Б. Е. Щербина толгойлно. Атом амгалан зорилгоор, аюулгүйгөөр хэрэглэхэ эрхэ байдал хангаха талаар гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаа холбоо үргэдхэхэ ба гүнзэгырүүлхэ асуудалнууд тусхай сессиин хүдэлмэридэ гол һуури эзэлхэ байна. Ядерна элшэ хүсэ аюулгүйгөөр хүгжөөхэ уласхоорондын гурим байгуулха талаар Советскэ Союзай хараалһан программые сессидэ хабаадагшад хаража үзэхэ.

ХАРАРЕ. ЮАР-һаа ороһон мэдээсэлнүүдэй ёһоор, Йоханнесбург хотын захада ехэ тэһэрэлгэ болобо. Расис захиргаанай үндэр тушаалта ноён Дель Кеванай гэр дууһан һандараа. Соуэтын — Йоханнесбургын африкан районой хүн зоной гэр байрын түлөө арендын түлбэри түлэхэсэ арсахадань, ЮАР-ай холын районуудта тэдэниие сүлэхэ ябуулгые тэрэ хүтэлбэрилдэг байһан. ЮАР-ай негрнүүдэй амяараа ажаһуудаг тусхай кварталнуудай хүн зоной дунда расис гуримуудые буруушаалгын нимэ арга үргэнөөр дэлгэрэнхэй юм.

УАГАДУГУ. «Эб найрамдалай уласхоорондын жэлдэ зорюулагдана» гээд эндэ нээгдэһэн совет болон буркинийскэ номуудай выставкэ-худалдалга нэрлэгдэнэ. «Либрери-папетри Африкен» гэжэ буркинийскэ фирмын үүсхэлээр тэрэ үнгэргэгдэнэ. «Уласхоорондын ном» гэһэн бүхэсоюзна гадаадын худалдаа наймаанай нэгэдэлтэй тус фирмэ харилсаа холбоотой болоһоор хэдэн жэл болоо.

Марксизм - ленинизмын классигуудай хүдэлмэринүүд, ород ба совет уран зохёолшодой номууд, научно-техническэ, һуралсалай номууд олон. Ниитэ-политическэ номуудай бүлэг выставкэ харагшадай һонирхол үүсхэнэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой элидхэлнүүд болон хэлэһэн үгэнүүд тэндэ гол һуури эзэлнэ.

Дайн дажаргүйгөөр, бүхы оронуудтай эбтэй эетэйгээр харилсаа холбоотойгоор ажаһууха гэһэн буркинийцүүдэй хүсэл эрмэлзэлые выставкын нэрэнь харуулна, гэжэ фирмын генеральна директор Анатоль Ямеого ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Совет номууд, илангаа В. И. Ленинэй зохёолнууд болон һуралсалай литература ехээр хэрэглэгдэдэг гээд, тэрэ тэмдэглээ. Социализм тээшэ зам дэлхэйн арадуудта заһан СССР-эй түйлаһан амжалтануудай хойноһоо буркинийцүүд анхаралтайгаар адаглажа байдаг, гээд А. Ямеого онсолон заагаа.

Кубада элүүрые хамгаалга тухай

ГАВАНА. «Гэр бүлын врач» гэһэн национальна программые Кубада саашадаа бэелүүлхэ хараа түсэбүүдые Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, республикын Гүрэнэй Соведэй болон Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Фидель Кастро үндэрөөр сэгнэбэ. Мүнөө жэлэй октябрьһаа Кубын ниислэлдэ тус программаар хүдэлжэ эхилхэ бүлэг медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэй тэрэ уулзаба.

Эндэ сугларһан мянга гаран мэргэжэлтэд болбол «гэр бүлын врач» гэһэн программын ёһоор бэлэдхэл гараха элүүрые хамгаалгын хүдэлмэрилэгшэдэй дүрбэдэхи отряд болоно гэжэ Ф. Кастро тэмдэглэбэ. Республикын зарим районуудта тус программые бэелүүлжэ эхилхэдэнь, ехэ һайн дүнгүүд түйлагдана. Хожомоо «гэр бүлын врач» гэһэн программаар ябуулагдаха хүдэлмэри республикын медицинскэ дээдэ һургуулинуудые дүүргэгшэдэй мэргэжэл нарижуулгын шухала шата болохо ёһотой.

[За]мбуулинай буу зэбсэгүүдэй [тал]аар бүлэгэй заседани

[...], Ядерна болон [...] буу зэбсэгүүдэй [...]-американ хөөрэлдөөнүүдэй хэмжээгээр замбуулинай зэбсэг хэрэгсэлнүүдэй талаар бүлэгэй заседани болобо.

Поли

Бодомжолжо үзэхөөр асуудал

ХҮХЫН ДАЛЬБАРАА

БЭШЭГЭЙ мүрөөр ерэhэн үйлсэдэмни — хон-жэн. Гэрэй хажууда үхибүүнэй гоё гэгшын тэргэхэн, улаан үмдэтэй, мандагар томо хүбүүн hандали дээрэ hуунхай.

— Владислав Владиславович гэжэ намайе нэрлэгты. Бэшэгэй асуудалаар гүт? Олобо ха юмта даа. Теэд мүнөө бэшэhэнэй хэрэггүй даа,— гэжэ Фролов бэеэ танюулба.

Бэшэгынь ехэ hэн. Нарата дэлхэй дээгүүр түгэншэжэл зобоhон, эхынгээ харуу хатуу, ахынгаа хэрзэгы байhан тухайда, инаг дураяа аршалан хамгаалхаар бэлэн байhан тухайдаа тэрэ бэшэhэн байгаа.

Владиславай эжы бэшэг тухай мэдэхэгүй байба. Өөрынь hанамжаар, хүбүүнэйнгээ хүн уншаhан баян номтой библиотекые омогорхонгёор харуулба. Үхибүүн байхадаа, хүбүүнэйнгээ юугээр hонирходог байhые, дуратай кинофильмнүүдыень, hургуулида ороодүйдөө, hуража ябахадаа, хэнтэй татасалдаhан бариhыень, яагаад үсөөн үгэтэй, хүндэ халдасагүй болоhыень, газаагуур наадахаяа болиhыень Нелли Николаевна тон hайнаар hанана..

hонин ушар тохёолдоhон байна. Үетэноо «бүхэли тархаяр булижа», hуха ургашаhан хүбүүн арбан хоёртойдоо гэрhээ гарадаггүй, пенсионер шэнги абаритай болошоо. Диван дээрээл хэбтэхэ. Аяншалха, дайлалдаха, үнэн зүб юумые мандалуулан тэмсэхэ... хуу hанаандаа.

Байн-байн, Владислав hургуулидаа ябахаяа болишобо. Нелли Николаевна хүбүүгээ хүдэлмэришэн - залуушуулай hургуулида оруулжа, заводто хүдэлхэ болгобо.

Теэд хүбүүниинь хүдэлхэшье. hурахашье дурагүй байшоо. Нэгэ дахин Владислав hара соо... 17 түхэриг олоо. Үдэр бүри хүдэлмэридөө ябаhан, слесареэр ажаллаhан лэ нэрэтэй аад... Уданшьегүй хүдэлмэреэ хаяба. Харин үдэшын hургуулида мүнөө болотор тэрэниие мартаагүй. Хүдэлмэридөө, hургуулидаа ябахыень тэрэниие бааладаг байгаа бшуу. Теэд хаанашье тэрээндэ hонигүй байгаа. Хүдэлмэриhээ гарахадаа, ажалайнгаа дэбтэрые абахаа Владислав залхуураа.

НЭГЭТЭ киоскhоо мороженэ абажа байтараа. Тэрээнтэй ушарба. Басаган оошорто зогсоод, өөрыень наада барижа байгаа: ямар hонин хүбүүн бэ, ута хүлтэй тохорюундал, тохоногтоньшье толгойгоороо хүрэхэгүйш... Теэд саг түргэн үнгэрөө Маринатай хоюулан зайдаг, кинодо, кафедэ ошодог hэн. Ямар мүнгөөр сэнгэдэг байгааб?

— Хармаанай нөөсэ байгаа бэзэ.

«Нөөсэ» — иигэжэл тэрэ хэлээ. Эсэгэнь, эхэнь үгэдэг байгаа — гурбые гү, али табые...

...Нэгэтэ Мариные гэртээ дахуулжа ерэбэ. Нелли Николаевна харахаар лэ Маринада дурагүйдөө.

Эндэл Владислав наhан соогоо анха түрүүнээ өөрынгөө үүхи зангые дабажа шадаа. Ажабайдалай «жэжэ зүйлнүүд» тэрэниие айлгаагүй. Яажа Мариные алдаха гээшэб!

Владиславтай уулзадаг байхын тула Марина худалаар хэлэжэ hураа. Университетдэ орохын тула бэлэдхэлэй курсада ябанаб гэжэ эсэгэдээ хөөрэхэ. Хани басагандаа ошоноб гэжэ эхэдээ хэлэхэ. Багшанартаа үбдөөб гэхэ.

Хүршэ эхэнэрынь тэдэ хоёрые барижа үгөө. Нелли Николаевна буха ехэ шууяа таба. Милицидэ дуулгахаб гэжэ занаа, гэрhээ намнахаб гээ. Ахань эхэеэ дэмжээ, үгэ дууланагүйш гэжэ хараагаа. Харин, өөрынь hанаашаар, эгээл аймшагтай саарhан Владиславые хүлеэжэ, стол дээрэ хэбтээ. Тэрэнь — военкомадта ерэхые дуудаhан дуудалга. Энэ үедэ Марина хонходобо. Эхэ болохошни гэжэ врач хэлээ...

Хэдэн тээhээнь хамhагша «гасалан зоболонhоо» яажа мултаралтайб? Владислав ахынгаа зуун наян түхэриг, эхынгээ алтан ооhор хулуугаад, «өөрынгөө» хоёр зүүе нэмэлсэбэ.

Вокзал ерэхэдэнь, Волгоград хүрэтэр лэ билет байба. Хоёр билет абаад лэ, Маринаяа дахажа талииба...

Иигэжэ тэдэ хоёр «аяншалагшад» болошобо. Саада заханинь Сахалин хүрэхэ зорилготой hэн.

Энэ зугадалгаяа Владислав габьяа гэжэ нэрлээ—инаг дуранай түлөө гаргаhан «габьяань» юм хаl.. Нэгэл дахин — Сахалинда тэдэнэр хүдэлмэридэ ороходо hэдэлгэ гаргаhан байна. Теэд пропискагүйгөөр тэдэ хоёрые ажалда абаагүй.

Хоёр hара соо тэдэ хоёр яhала бэеэ даагаад ажаhуугаа. Зүгөөр түрэлхидэйнгөө мүнгөөр ааб даа...

ТҮРҮҮШЫНГЭЭ «аяншалгые» Марина өөрынгөө эм дээрэ даажа гараhан байна. Өөрыгөө гайхуулмаар Владислав зугадалга үүсхэhэн аад, хонохо газараа олохыень, эдихэ ууха юумээ бэдэрхыень Маринада «зүбшөөжэ», өөрынь тохоногто хүрэхэгүй бэетэй басаганай эм дээрэ хамаг оролдолгын ехэнхи хүбиие тохожорхёо. Баhал Марина өөрынгөө гэртэхинтэй холбоо байгуулжа, хүлисэл гуйба. Тиигэжэ Владислав түрэлхидтөө бусахаяа айгаад, Маринадаа байрлаба.

Табан хоногой үнгэрөөд байхада, Нелли Николаевна «hураггүйгөөр үгы болошоhон» зонтоёо гэнтэ үйлсэдэ уулзашалай. Владиславые гэртээ хааба. Маринын hургуулияа дүүргэлгын шалгалтын болохоёо байтар тэдэнэр харгын «зөөритэй» болоод, баhал зугадаба.

«Магад, ямар нэгэн колхоздо абаха аалам?» — гэжэ Марина шиидэбэ. Тэндэ юу хэхэб? Энээниие тэдэ мэдээгүй. Владислав наhан соогоо комбайншье, үнеэшье хаража үзөөгүй байгаа.

Тэдэ хоёрые Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэридэ абаба. Владиславые — hүн hааhиин фермэдэ слесареэр. Мариные — правленидэ: шорой хамагшаар ажаллажа байhан хүгшэниие пенсидэ гарахыень түрүүлэгшэ гуйгаа. Тэрэнэй орондо Мариные оруулба: декретнэ мүнгэеэ олохо гүбэ.

Столоводо эдеэ шанагша — Вера Ивановна Котова зугадажа ерэhэн хоёрто байра оложо үгэбэ.

Нютаг зон нютагаараа дурлалсаhан хоёрые шефтээ абаа. Мүнгэ суглуулжа үгөө, эдихэ юумэ асаржа үгэдэг байгаа. Түрүүшээр **Ромео Джульетта** хоёр гэжэ нэрлээ.

Гэрлэлгыень бүридхэлдэ абахые колхозой правлени райгүйсэдкомhоо зүбшөөл эреэ, түрэ наадахыень туhалаа. Колхоз али болохоор тэдэ хоёрые өөдэнь татаа, дэмжээ... «Үлэгты, хүдэлэгты!» гэжэ колхозой түрүүлэгшэ С. Калинченко тэдэ хоёрто ойлгуулаа.

Теэд Владислав мүртэйгөөр ажаллажа шадахагүй хүн байшоо. Мүртэй мүнгэшье олохогүй. Хэхэ юумыень ондоо слесарьнүүд хэжэ үгэхэ. Бэеэ шангаар гартаа аба, үхибүүтэй болохош, бүлэтэй хүнши гэжэ тэрэниие хүнүүд аргадаха.

Нютагай зоной оролдоогүй hаа, тэдэ хоёр хосорхо hэн. Гэртэнь — хооhон. Владислав столово ошожо, өөртөө, hамгандаа шүлэ эрижэ абадаг байгаа. Марина ошохогүй, эшэдэhэниинь хүрэхэ. Эдеэ шанадаг Вера Ивановна өөрөө Мариные эрьедэг, хубсаhыень угаажа, элюурдэжэ, эдихэ юумэ асаржа үгэдэг hэн.

Байдаг таhалга соонь —шонын хүлдэмэ хүйтэн. Колхозой бэлэглэhэн нүүрhые Владислав гэртээ асаржа хүсэ хүрэхэгүй, түлеэ хахалжа шадахагүй. Гэрэйнь эзэн эхэнэрэй ганса гартай (!) инвалид үбгэн түлеэень хахалха... Гурбатай үхибүүн шэнги, хахалагдаhан түлеэгээ Владислав нэгэ-нэгэ хахаладаhаар зөөдэг байгаа бшуу

hайхан сэдьхэлтэй Вера Ивановна шаргаар зөөжэ, нүүрhыень асаржа үгөө. Нэгэтэ тэрэнииень асараад, үүдыень тоншобо. Хэншье үүдэ тайлабагүй. hүүлэй hүүлдэ үүдэ нээбэ. Хүхэ зупи болошонхойнууд, аниргүй тэдэ hууба. Юун болооб, яагаабта? 4 үдэр соо пеэшэнээ түлеэгүй, эдеэлээгүйнүүд байба. Өөрынгөө залхууhаа боложо, иигэжэ хосоржо болохо юм аал гэжэ Вера Ивановна гайхан гараа дэлгэбэ.

ЗАРИНЫНГАА нарайлалгын байшанда хэбтэхэдэ, Владислав редакци руу бэшэг бэшэhэн байгаа. Наhан соогоо эгээл түрүүшынхеэ архи уугаад, нулимсаяа хасар дээгүүр нилаагаад лэ, бэшэhэн байба. Хороо бусалhандаа, хүн түрэлтэниие үзэн ядаhандаа. Хамагые муухайгаар хараажа, өөрыгөө зоболонто болгоо...

— Мүнөө эхэтээ бидэ эблэрээбди. Би айлшалжа ошодогби, тэрэм мүнгэ үгэдэг: ходол «зуунай дүрбэнэй нэгэ хубиие». Ашадаа угаа дуратай, бүхэли мэшээг хубсаhа, орохониие асаржа үгөө hэн. Нэгэ үгөөр, хангана гээшэ. Би даб гэhээр ажал хэхэгүйб, удангүй армида ошохо болохоб.— гэжэ хахасаха дээрээ «Владислав Владиславович» хэлээ hэн.

Ажаhуухань тэрээндэ хүндэ. Наhан соогоо ехэ юумэндэ hураагүй. Урасхаалда туугдажал ябаха — шадаха юумэниинь энэл хаш. Энээндэнь ондоо зон туhалдаг байгаа. «Шэхэнhээнь татажа» шахуу классhаа класста оруулаа. Халтуур ажалыень завод дээрэ «обёорхогүй». Колхоздо байхадань, гэртэнь борщ, компот асардаг, ажалыень хэжэ үгэдэг байгаа. Тиигээд эдеэлүүлнэбди, ундалуулнабди, үрэ гаранагүй гэжэ гайхалдаха. Теэд хаанаhаа үрэ гараха байгааб? Владиславай үбшэн боложо, тохорhон хойрог абаризантай тэмсэхэ hэдэлгэ хэншье гаргаагүй.

Оройдоо танигдаагүй хүнүүдтэ туhалха, дүнгэхэ гэжэ оролдоhон, барагдашагүй hайхан сэдьхэлтэй хүнүүд «Владислав Владиславовичые» үлүү гарамаар хүреэлжэ байгаа бшуу. Иимэ hайхан сэдьхэлэй үлүү гарама байhанай түлөө хүдөө нютагайхидые шоо үзэлтэй аал?

Гэхэ зуура Владислав Владиславович гээшэмнай — таhалдашагүй оролдолгын, дуранай, бүгэдые хүлисэлгын үрэ. Дээдэ изагууртанай маягтай, юушье хэжэ шадахагүй энэ хүн үнгэржэ ерэхэдээ, хүнэй hайханиие сэгнэжэ шаданагүй. Юушье шаданагүй!

Иимээр тэрэ ажаhууна. Хүхын дальбараадал. Эдеэ хоол, өөр тушаань оролдолгын иимэ байха ёhотой юумэн гээшэ гэжэ ойлгонхой, хамагые өөртөө абажа шадаха. Оршон тойронхи юумэнүүд өөрыень хангахын түлөө байдаг юм хаш. Хэрбээ гэнтэ энэ дэлхэй дээрэ өөртэнь, өөрынь hанаанда зохихогүй юумэнүүд бии болог: ажаhуудалай бэрхэшээлнүүд, ажал хэжэ, хилээмэеэ олохо ёhон — эдэ мэтые трагеди гэжэ ойлгодог.

Үнэн зүрхэнэй зоболонгые өөртэнь ушаруулдаг дээрэhээ трагединь үбшэнтэй адли болоно. Теэд ямаршье үбшые, тэрэ тоодо социальна үбшые аргалха хэрэгтэй. Тэрэниие аргалха гансахан эм байха,— тэрэнь хадаа ажал.

Владислав шэнги хойрог ябадалтаниие хэhээхэ хуули гэжэ байдаг шуу. Тэрэ хуулиие хойшолонгүйгөөр хэрэглэмээр ушартай бидэ дайралдаабди.

Зүгөөр Владиславууд мандаа хаанаhаа бии болоноб гэжэ нэн түрүүн бодожо үзэе. Гайхалтай шэнгишье hаань, ажал хэхэ дурагүй хойрогуудые бидэ өөhэдөө бии болгонобди гэжэ мэдэрэе. Үнэхөөреэшье, ажаллаха дурагүйень мэдэжэ байгаад, амандань тоhотой хилээмэ ябаашажа үгэнэ бэшэ гүбди?

Ажал хэдэггүй хойрогууд хадаа имагтал hайхан абаримнай бэшэ, харин манай гүримгүйдэлгын «ургаса» болоно «Хүн бүхэндэ — ажал хэhэнэйнь хэмжээгээр» гэhэн гүримнай хуушараа юм аал? Үгы даа!

Владислав шэнги хүхын дальбараануудые хайрлахаhаа түрүүн энэ гүрим ёhоёо hанадаг байя.

А. МУХИНА,
манай корр.

Воронежой область.

РЕДАКЦИhАА. «Хүхын дальбараа» гэжэ статья соо хэлэгдэhэн шэнги үзэгдэлнүүд манайшье энээгүүр хаа яа ушардаг байна. Тиимэhээ уншагшадайнгаа бодомжолжо үзөөд, hанамжануудаа бэшэхыень тула «Комсомольская правда» газетэдэ толилогдоhон энэ статьяе хураангыбшалан оршуулжа барлабабди.

А. БА…

НАЙМАН МҮРТЭЙ ШҮЛЭГ

* * *

Үбэл, бардамлан, зоноо гайхуулаа шэнэ жэлээр:
үбдэгсоо саhаар сэлюун дайдаяа хушабал.
Мүрэн, голнуудые мүльhэн хуягаар гэнжэлээд,
мүр, харгынуудые хүхюун шуурган булабал,
Үбhөөр дутамаг малшан лэ баясанагүй ха огто
хүбшэhөө буганууд гараад, нугаар бэлшэнэ.
Үрэhэн мэтээр, саhа шэмхэлжэ үзөөд, согтой.
үбгэд лэ харин «ургаса, таряан...» гэлсэнэ.

* * *

Эшхэрнэ hалхин, набша сэсэгүүдэй найгашатар.
эбхэрнэ сабшалан, найдалдаа зобоhон юумэдэл.
Эрбээхэй, зүгынүүд — ажалша бэрхэнь айхабтар —
эрьелдэнэгүй дээгүүрнь, яашоо юм, бү мэдэ.
Ажамидарал бусална жама ёhоороо тодорон
аhан сүлөөгүйл жэжэ амитад ажалаа хэжэ.
Яажа таахаб шумуул, шоргоолзод аяар доро,
ямар шалтагhаа сабшалан эбхэрнэб гэжэ!

* * *

Заримдаа гуниг сээжыешни бажуушаха ехээр —
залуугай үхибүүн ябадал заатагүй hана-даха.
Үдэрэй бусадаггүйдэ бурхан зэмэгүй гэхээр.
үглөөдэрэйш hанаа үнөөндэ гунig дарагдаха.
Жэнхэни наhан зүрилдөөнэй тээрмэдэ татагдаад,
жэжэ юумэнhээ сэбэрлэгдэн, арюужашажа байха.
Тиихэдэ гуниг, дуhалдал, жааханаар харагдаад.
Дуран — мантан ехэ далайдал, долгилжо, налайха.

* * *

Янжин Адьяа хоёр үргэн сэлюун Хара далайда,
үнжэн хонон гэхээр, дельфиндэл, тамарна.
Мүнөө би зүүдэндээ тэдэнэй түрэл Хангайда
Мүнхын хара уhа бэдэрэн оодоо абирнаб.
Мүнхын хара уhан амидаралда хэрэгтэй болоо,—
мүнхэ бэшэ наhан. Хүниие хэрэгынь арюулна.
Мүнгэн шүүдэрээр сэбэрлээд сэдьхэл бодолоо,
Янжин Адьяа хоёрто мүнхэ зула барюулнаб!

* * *

Азатай байгаалби hайн сэдьхэлтэй хүнүүдтэ —
ажалдам, гэртэмни намайе тойродог hэн тэдэ.
Энхэргэн эхын шарай hаруулханаар гэрэлтэхэ,
эсэгын хэhэн юумэн hайхашаагдаха бүгэдэндэ.

* * *

Арюун сэсэгүүдэй хатаршуул hайн за…
газарай аялга абяануудтай сасуулха…
hайн hайхан юумэндэ үнинэй дадаша…
hанаа амар ябахадаа, сухалаа мартан…

* * *

Мантан хана мэтээр хулhад зогсодог…
Мандаха үглөө наран, таабариhаа түрэ…
Харагдаагүй hонин шубууд элижэ байн…
халхалан нюуха хулhад маната холын…
Харин мүнөө нараншье юрэ бусаар…
Ханатан далланагүй хулhад — дайрагдаа…
Сэнгэнэгүй шубууд дээгүүрнь. Нэбтэ…
сэдьхэл дайрахаяа болёод маната холын…

* * *

Оршолонто дэлхэйн гайхамшаг hайхан…
ойлгодоггүй хүндэ дурагүйб — тэрэ…
Үнжэгэн зөөлэн сэдьхэл, доторой hа…
үнэншэ зүрхэн тэрээндэ хаанаhаа бай…
Нямняа сэсэгэй болбосорол, шүүдэрэй…
hайхашаадаг хүн жаргалтай. Юртэмэ…
Ялас гээд үнгэрдэг наhанай диваажан…
ябахаар тэрээнтэй бэлэнби: гараа би…

* * *

Амтатай конфетэ бэшэ hэн ажабайдал…
алибаа юумэндэ hургаа юм, зүбөөр…
Алдуу хэхэдэм шабхадаад, оруулдаг…
агаарта дүүлингүй, газартаяа ханила…
Энээнэй түлөө ажабайдалда гомдоногүй…
энэ наhандам эхэмни, абамни байгаа юм…
Би үhөө сайжа, юу хээ үзэнхэй hаашье…
алдууhаа hургаал абаад, дахинаа алдуу…

* * *

Замбуулинай котельнэдэ hэлгэлтэ болоо…
залхуухан кочегарай орондо шэнэ хүн…
Халюун талын нюрууhаа саб сагаахан…
халуун сковорода соо мэтэ, хайлажа…
Харин үбэлнай, зүнэг шабгансадал, хүбс…
хожомдоhон саhаараа халааhа табижа…
Саг зуурын горходой шолшогоноондо…
hэреэдүй эшэнүүдэй шэбэнээн соностохо…

Дуунай-инструментальна ансамбль «Верасы» байгуулагдаhаар үнгэрhэн арбан жэлэй туршада олондо мэдээжэ, суутай болоо. Ансамбль манай Буряад орондошье ерэжэ, бэлиг шадабаряа харуулаа hэн.

Энэ намартаа Югослави ошохоор бэлдэжэ байнабди. Шэнэ программадамнай гол түлэб белорус дуунууд ороно,— гэжэ бэлигтэй композитор, хүгжэмшэн Василий Раинчик хөөрэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Верасы» ансамблиин гэшүүд Каменецкэ районой «Советская Белоруссия» колхозой түрүүлэгшэ КПСС-эй XXVII съездын делегат Социалис Ажалай Герой А. Бедультай хөөрэлдэнэ.

АРАДАЙ АМАН ЗОХЁОЛ СУГЛУУЛАГША

Усть-Ордын Буряадай автономито округой «Ленинэй туг» гэжэ газетын дэргэдэ литературна нэгэдэл эмхидхэгдэhээр үнихэн болоо. Тэрэ нэгэдэлэй гэшүүд байhан Ким Ильин, Владимир Петонов, Матвей Осодоев, Жан Зимин, Анатолий Тириков болон бусад уран зохёолшод түрүүшынгээ зохёолнуудые тэндэ бэшэжэ, толилуулжа, далижан ургаа гэхэдэ, буруу бэшэ.

Семён Елаев тэрэ литературна нэгэдэлэй эдэбхитэй гэшүүдэйнь нэгэн болохо байна. Тэрэ хадаа арад зонойнгоо аман зохёолые, илангаяа дуунуудые, хошоо холбоо, оньhон үгэнүүдые суглуулдаг. Өөрөөшье дуунуудые олоор зохёодог. «Ленинэй туг» гэжэ округой газетын хуудаhануудаар дээрэ тэдэнээ хирэ-хирэ болоод лэ толилдог юм.

Семён Елаевай суглуулhан дуунуудые уншагшадай анхаралда дурадхахамнай.

М. МАДАЕВ.

ЁОХОРОЙ ДУУНУУД

Үндэр хадын саанаhаа
Улаан наран мандалайл.
Улад зоной дундаhаа
Ульянов-Ленин түрэлэйл.

Совет уужам орондомнай
Социализм батаар тогтоо.
Табан хушуута ододнай
Тэмсэл тээшэ уряалаа.

Хүхэ сэнхир огторгойдо
Халуун наран сасарнал.
Хүдэлмэришэн, тарлашанай
хүсэтэйдэ
Хамтын ажал хүгжэнэл.

Хүрьhэтэ алтан
дайдамнай
Хүгжэм аялгаар
жэнгирлэй
Хамаг олон яhатанай
Хүхюун зугаа
сууряаталай.

Хадуур балта нэгэдэжэ,
Хаба шадалаа харуулнал.
Хүбүүд, басагаднай
hуража,
Хүдэлмэриин оньhо
шудалнал.

Алтан наран туяаржа,
Амгалан дэлхэйе
толотуулаа.
Алдарта партимнай
хүтэлжэ,
Арад зоной хүгжөөнэл.

Ашата Коммунис
партимнай
Арад зондоо магтаалтайл,
Ажал хүдэлмэриин
бүтээсэ
Артель дээрэмнай
дээшэлээл

Сэнхир сэгээн тэнгэридэ
Солбон ялараад
hайхан даа.
Сасуутан олоной
солотойдо
Сарюун дуунууд
зэдэлнэл даа.
Хүдөө дайдамнай
үргэн даа,
Хүхэ торгоор эбхэрнэл.
Хүбүүд манай
хүгтэйл даа,
Хүхюун зугаа дэлгэрнэл.
Тала хээрын газараар
Трактор машина
таршаганаа.
Таряашан зоной ажалаар
Тарян далай эбхэрлэйл.
Хээрэ тала газартаа
Хүсэтэй машина
хүнхинөөл.
Хүдэр шанга хүбүүднай
Хамтын ажал бусалгаал.

Адуу малнай үдэжэ,
Аарса зөөхэй дэбэргээл.
Аялгаар hайхан үстэмнай
Ажал дээрээ шалгараал.

Нуга голой үргэндэ
Ногоон долгин урданал.
Зуhалан hуурин газарта
Зөөхэй тараг салгиданал.

Хада майлын хормойгоор
Хонин hүрэг миралнал.
Хонишон хүрьгэн
хүбүүмнай
Холшор зугаа
дэлгэрүүлнэл.

Тала дүүрэн малнай
Төбир-тарган байнал даа.
Тракторист бэрхэ
хүбүүмнай
Тарилгадаа гарахаяа
яаранал.

Үргэн уужам Усть-Орда—
Үнэр баян нютагнайл.
Улад зониинь барандаа
Урма hайхан ажалтайл.
Алайр, Боохон,
Эхирэднай
Усть-Ордадаа центртэйл.
Тосхон hуурин
айлнуудайнь
Түхэл шарайнь хубилнал.

С. ЕЛАЕВАЙ
суглуулбариhаа.

Басни С. МИХАЛКОВ

БАРААЛХАХАА ОРОhОН ШАНДАГАН

— Юундэ ерэбэш?— гэжэ Шандаганhаа Арсалан hураба.
Юрэдөө тэрэнь оройдоош эйнгүй урдань hууба.
Шандаган гэнтэ хэлэбэ — Арсаланчик, hанаха ябагшаб,
Шамтай харахыс hүни ой соо ушараа hэм.
Хани Зэрлэгэй түрэлэн үдэрhөө ябаа hэм халамгай.
Халта намайгаа мартаа гээгэ хаш, халаг даа.
Үш холын танил тала, хоёр хаомбидын
Үбгөө, зай, үрн hадаhанш hайнууд гү? Хэр байнабиди?
— Арил эндэhээ! — гэжэ ангуудай хаан ганирба.
Абагаар Шандаган ухаа алдажа, хиндэн гараба.
«Хоорондоо зайтай ябагты!» — гэhэн
Хододоо туhатай зүбшөөл, hэргылгэ
Ашаа тээhэн автомашинын
Арада hаншаг уншаа hэм.

Гунга ЧИМИТОВ буряадшалба.

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76. отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-85-56, советского строительства и быта—2-89-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, объявлений—2-35-95. Собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Закаменск—34-33, п. Кырен—91-7-18, с. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99.

Республиканская типография Госкомитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 35. Н-03641. Заказ № 223.